

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและทำความเข้าใจกับเอกสารเอกสารต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นแนวทางในการวิจัย ซึ่งจะนำเสนอตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
2. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. หลักจิตวิทยาการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย
4. แผนการจัดการเรียนรู้
5. การเรียนรู้แบบร่วมมือ
6. การเรียนรู้แบบซิปปา
7. การบูรณาการเรียนรู้อย่างร่วมมือและการเรียนรู้แบบซิปปา
8. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย
9. ความสนใจในการเรียนภาษาไทย
10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

1. ความสำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

การสอนภาษาไทยในปัจจุบันนี้ได้เปลี่ยนแปลงแนวความคิดไปจากเดิมเป็นอย่างมาก โดยไม่เน้นการอ่านออกเขียนได้เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่จะเน้นการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ และใช้ภาษาในการแก้ปัญหาในการดำรงชีวิตและปัญหาของสังคม เน้นการจัดการเรียนสอนภาษาไทยในฐานะเครื่องมือการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง สามารถนำความรู้มาใช้ในการพัฒนาตนเอง นอกจากนั้นยังต้องสอนภาษาเพื่อพัฒนาความคิด ผู้เรียนที่มีความคิดจะต้องมีประสบการณ์และประมวลคำมากพอที่จะสร้างความคิดได้ลึกซึ้ง และคิดได้อย่างรอบคอบ ในขณะที่เรียนการสอนภาษาไทยจะต้องเน้นให้ผู้เรียนรักภาษาไทยในฐานะเป็นวัฒนธรรมของชาติ และถ่ายทอดวัฒนธรรมที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์ในรูปของหลักภาษา ซึ่งเป็นกฎเกณฑ์การใช้ภาษา วรรณคดี และวรรณกรรม ผู้เรียนจะต้องมีทักษะการใช้ภาษาได้ถูกต้องสละสลวย ตามหลักภาษา อ่านวรรณคดีที่ตนรุ่นก่อนได้สร้างสรรค์และสั่งสมมายาวนาน เป็นการพัฒนาความรู้ของผู้อ่านกว้างขวางขึ้น เข้าใจ

สภาพสังคมและวัฒนธรรมทั้งในอดีต ปัจจุบัน และสังคมในอนาคต รวมถึงการศึกษาภูมิปัญญาทางภาษาในท้องถิ่นต่าง ๆ (กรมวิชาการ, 2544, หน้า 1)

2. ความสำคัญของภาษาไทย ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ และเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อ สื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันทำให้สามารถประกอบธุรกิจการงานและดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยอย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสพการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ ความคิดวิเคราะห์วิจารณ์ และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อที่แสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี ชีวิตทัศน์ โลกทัศน์ และสุนทรียภาพ โดยบันทึกไว้เป็นวรรณคดีและวรรณกรรมอันล้ำค่า ภาษาไทยจึงเป็นสมบัติของชาติที่ควรค่าแก่การเรียนรู้ เพื่ออนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (กรมวิชาการ, 2544, หน้า 1)

3. ธรรมชาติและลักษณะเฉพาะของภาษาไทย คนไทยใช้ภาษาเป็นเครื่องมือ การดำรงชีวิตและการสื่อสารทั้งการพูด การอ่าน การฟัง และการเขียน ถือเป็นเอกลักษณ์ของคนไทยในการติดต่อสื่อสาร ซึ่งภาษาจะช่วยกล่อมเกลาคูณนิสัยใจคอของคนไทยให้แสดงความเป็นมิตร มีไมตรีต่อกันอันเป็นที่ภาคภูมิใจของคนทั้งชาติ นอกจากนี้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการสื่อสารแสดงความคิด ความรู้สึก และความต้องการ ซึ่งคำในภาษาไทยมีลักษณะเฉพาะ ประกอบด้วยเสียงพยัญชนะ เสียงสระ และเสียงวรรณยุกต์ มีเสียงหนัก เบา สันยาวต่างกัน ความหมายก็ต่างกันไปด้วย และยังมีระดับของภาษาที่ต้องใช้ให้เหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล และภาษามีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและสภาพวัฒนธรรมของกลุ่มคน และสภาพสังคม และเศรษฐกิจ ดังนั้นการใช้ภาษาจึงเป็นทักษะที่นักเรียนต้องฝึกฝนให้เกิดความชำนาญไม่ว่าจะเป็น การเขียน การพูด การฟัง และการดูสื่อต่าง ๆ ดังนั้นภาษาจึงมีคุณสมบัติเป็นเครื่องมือถ่ายทอด วัฒนธรรมและวิทยาการต่าง ๆ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและเกิดการสร้างสรรค์ สิ่งใหม่ ๆ ขึ้นมาอีกด้วย

4. วิสัยทัศน์ของภาษาไทย ภาษาไทยเป็นเครื่องมือของคนในชาติเพื่อการ สื่อสาร ทำความเข้าใจกันและใช้ภาษาในการประกอบกิจการงานทั้งส่วนตน ครอบครัว กิจกรรมทางสังคม และประเทศชาติ เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ การบันทึกเรื่องราวจากอดีตจนถึงปัจจุบัน และเป็นวัฒนธรรมของชาติ ดังนั้นการเรียนรู้ภาษาไทยจึงต้องเรียนรู้เพื่อให้เกิดทักษะอย่างถูกต้องเหมาะสมในการสื่อสารเป็นเครื่องมือใน การเรียนรู้ แสวงหาความรู้และประสพการณ์ เรียนรู้

ในฐานะเป็นวัฒนธรรมทางภาษาให้เกิดความชื่นชม ชาบซึ้ง และภูมิใจในภาษาไทย โดยเฉพาะคุณค่าของวรรณคดี และภูมิปัญญาทางภาษาของบรรพบุรุษที่ได้สร้างสรรค์ไว้ อันเป็นส่วนเสริมความงดงามของชีวิต

การเรียนรู้ภาษาไทยย่อมเกี่ยวพันกับความคิดของมนุษย์ เพราะภาษาเป็นสื่อของความคิด การเรียนรู้ภาษาไทยจึงต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดสร้างสรรค์ คิดวิพากษ์วิจารณ์ คิดตัดสินใจ แก้ปัญหา และวินิจฉัยอย่างมีเหตุผล ขณะเดียวกันการใช้ภาษาอย่างมีเหตุผล ใช้ในทางสร้างสรรค์ และใช้ภาษาอย่างสละสลวยงดงาม ย่อมเสริมสร้างบุคลิกภาพของผู้ใช้ภาษาให้เกิดความน่าเชื่อถือ และเชื่อภูมิด้วย

ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การอ่านและการฟังเป็นทักษะของการรับรู้เรื่องราว ความรู้และประสบการณ์ ส่วนการพูด และการเขียนเป็นทักษะของการแสดงความคิดเห็น ความรู้และประสบการณ์ การเรียนภาษาไทย จึงต้องเรียนเพื่อการสื่อสารให้สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเลือกใช้คำเรียบเรียงความคิด ความรู้และใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องตามกฎเกณฑ์ได้ตรงตามความหมาย และถูกต้องตามกาลเทศะ บุคคลและมีประสิทธิภาพ

ภาษาไทยมีส่วนที่เป็นเนื้อหาสาระ ได้แก่ กฎเกณฑ์ทางภาษา ซึ่งผู้ภาษาจะต้องรู้ และใช้ภาษาให้ถูกต้อง นอกจากนั้น วรรณคดีและวรรณกรรม ตลอดจนบทร้องเล่นของเด็ก เพลงกล่อมเด็ก ปริศนาคำทาย เพลงพื้นบ้าน วรรณกรรมพื้นบ้าน เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม ที่มีคุณค่า การเรียนภาษาไทยจึงต้องเรียนวรรณคดี วรรณกรรม ภูมิปัญญาทางภาษาที่ถ่ายทอดความรู้สึนึกคิด ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี เรื่องราวของสังคมในอดีตและความงดงามของภาษาในบทประพันธ์ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรองประเภทต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งและความภูมิใจในสิ่งที่บรรพบุรุษได้สั่งสมและสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน (กรมวิชาการ, 2544; หน้า 1 - 2)

5. คุณภาพของผู้เรียน เพื่อให้การเรียนภาษาไทยบรรลุผลตามที่มุ่งหวังไว้ จึงกำหนดคุณภาพของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เมื่อจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

คุณภาพของผู้เรียนภาษาไทยที่จบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ชั้นปี ผู้เรียนต้องมีความรู้ความสามารถดังนี้ (กรมวิชาการ, 2544, หน้า 2 - 3)

1. สามารถใช้ภาษาสื่อสารได้เป็นอย่างดี
2. สามารถอ่าน เขียน ฟัง ดู พูด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผลและคิดเป็นธรรม
4. มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน การแสวงหาความรู้และใช้ภาษาพัฒนาตน

และสร้างสรรค์งานอาชีพ

5. ตระหนักในวัฒนธรรมการใช้ภาษาและความเป็นไทย ภูมิใจและชื่นชม ในวรรณคดีและวรรณกรรมซึ่งเป็นภูมิปัญญาของคนไทย

6. สามารถนำทักษะทางภาษามาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้องตามกาลเทศะและบุคคล

7. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และสร้างความสามัคคีในความเป็นชาติไทย

8. มีคุณธรรมจริยธรรม มีวิสัยทัศน์ โลกทัศน์ที่กว้างไกลและลึกซึ้ง

คุณภาพของผู้เรียนภาษาไทย เมื่อจบช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6)

ผู้เรียนจะต้องมีความรู้ความสามารถ ดังนี้ (กรมวิชาการ, 2544, หน้า 4)

1. สามารถอ่านได้คล่องและอ่านได้เร็วขึ้น
2. เข้าใจความหมายของคำ ล้วน ไวยากรณ์ การเปรียบเทียบ จับประเด็นสำคัญแยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น วิเคราะห์ความ ตีความ สรุปความ
3. นำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปใช้แก้ปัญหา คัดสนใจ คัดการณ์ และใช้การอ่านเป็นเครื่องมือในการพัฒนาตน
4. เลือกอ่านหนังสือและสื่อสารสนเทศจากแหล่งเรียนรู้
5. เขียนเรียงความ ย่อความ จดหมาย เขียนอธิบาย เขียนชี้แจงการปฏิบัติงานและรายงานเขียนเรื่องราวจากจินตนาการและเรื่องราวที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง จดบันทึกความรู้ ประสบการณ์ เหตุการณ์ และการสังเกตอย่างเป็นระบบ
6. สรุปความ วิเคราะห์เรื่องที่ฟังที่ดู และเปรียบเทียบกับประสบการณ์ในชีวิตจริง
7. สนทนา ได้ตอบ พูด แสดงความรู้ ความคิด ความต้องการ พูดวิเคราะห์ เรื่องราวพูดต่อหน้าชุมชน และพูดรายงาน
8. ใช้ทักษะทางภาษาเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ การดำรงชีวิต และการอยู่ร่วมกันในสังคม รวมทั้งใช้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์
9. เข้าใจลักษณะของคำไทย คำภาษาถิ่น และคำภาษาต่างประเทศที่ปรากฏในภาษาไทย
10. ใช้ทักษะทางภาษาเพื่อประโยชน์ได้ตามจุดประสงค์
11. ใช้หลักการพิจารณาหนังสือ พิจารณาวรรณคดีและวรรณกรรมให้เห็นคุณค่าและนำประโยชน์ไปใช้ในชีวิต
12. สามารถแต่งกาพย์และกลอนง่าย ๆ
13. สามารถเล่านิทานพื้นบ้านและตำนานพื้นบ้านในท้องถิ่น
14. มีมารยาทการอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด มีนิสัยรักการอ่านและการเขียน

6. สารการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

สาระที่เป็นองค์ความรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (กรมวิชาการ, 2544, หน้า 6) ประกอบด้วย

สาระที่ 1 การอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

7. มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

มาตรฐานการเรียนรู้เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มภาษาไทย ประกอบด้วย

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจ
แก้ปัญหา และสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4–6) ประกอบด้วย

1. สามารถอ่านได้คล่องและอ่านได้เร็วขึ้น เข้าใจความหมายของคำ สำนวน โวหาร
การบรรยาย การพรรณนา การเปรียบเทียบ การใช้บริบท เข้าใจความหมายของถ้อยคำสำนวนและ
เนื้อเรื่องและใช้แหล่งความรู้พัฒนาความสามารถการอ่าน

2. สามารถแยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น วิเคราะห์ความ ดีความ สรุปความหาคำสำคัญ
ในเรื่องที่อ่าน และใช้แผนภาพโครงเรื่องหรือแผนภาพความคิด พัฒนาความสามารถ การอ่าน
นำความรู้ความคิด จากการอ่านไปใช้ในการแก้ปัญหา ตัดสินใจ คาดการณ์ และใช้การอ่านเป็น
เครื่องมือการพัฒนาตน การตรวจสอบความรู้และค้นคว้าเพิ่มเติม

3. สามารถอ่านในใจและอ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองได้คล่อง
และรวดเร็ว ถูกต้องตามลักษณะคำประพันธ์และอักขรวิธี และจำบทร้อยกรองที่มีคุณค่า
ทางความคิด และความงดงามทางภาษา สามารถอธิบายความหมายและคุณค่า นำไปใช้อ้างอิง
เลือกอ่านหนังสือและสื่อสารสนเทศทั้งสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามจุดประสงค์
อย่างกว้างขวาง มีมารยาทการอ่านและนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ
และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้า
อย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6) ประกอบด้วย

1. สามารถเขียนเรียงความ ข้อความ ชี้แจงการปฏิบัติงาน การรายงานเขียนจดหมาย สื่อสาร ได้เหมาะสมกับโอกาส และจุดประสงค์ เขียนเรื่องราว จากจินตนาการหรือเรื่องราว ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง รวมทั้งใช้กระบวนการเขียนพัฒนางานเขียน
2. มีมารยาทการเขียนและนิสัยรักการเขียน และการศึกษาค้นคว้า โดยใช้ทักษะการเขียน จดบันทึกข้อมูลความรู้ ประสพการณ์ เหตุการณ์ และการสังเกตอย่างเป็นระบบ นำวิธีการของ แผนภาพความคิดมาพัฒนางานและเขียนสื่อสารได้ตาม จุดประสงค์อย่างมีมารยาททางสังคม

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณและพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6) ประกอบด้วย

สามารถจับประเด็นสำคัญ และรายละเอียดแยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นสรุปความ วิเคราะห์เรื่องตามข้อเท็จจริง เข้าใจ จุดประสงค์ของเรื่องและของผู้พูด สามารถรับสารจากการฟัง และการดูโดยตั้งข้อสังเกตเปรียบเทียบและประสพการณ์ในชีวิตจริง แสดงความรู้ความคิดเห็น จากเรื่องที่ดูและฟังอย่างกว้างขวางสามารถสนทนาได้ตอบ พูดแสดงความรู้ความคิด พูดวิเคราะห์ เรื่องราว พูดต่อหน้าชุมชน และพูดรายงาน โดยใช้ถ้อยคำเหมาะสมแก่ เรื่องและจุดประสงค์ ตามหลักการพูดมีมารยาทการฟัง การดู และการพูด

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษา และพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6) ประกอบด้วย

1. สามารถสะกดคำในวงคำศัพท์ที่กว้างและยากขึ้นอ่านและเขียนคำได้ถูกต้อง คล่องแคล่ว
2. สามารถใช้คำกลุ่มคำ ตามชนิดและหน้าที่มาเรียบเรียงเป็นประโยค ใช้ประโยค สื่อสารได้ชัดเจนรู้จักใช้คำที่มีความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัย
3. สามารถใช้ภาษาในการสนทนา เชื้อเชิญ ชักชวน ปฏิเสธ ชี้แจง ด้วยถ้อยคำ สุภาพ และใช้ราชาศัพท์ได้ถูกต้อง รู้จักคิดไตร่ตรองก่อนพูดและเขียน
4. เข้าใจลักษณะของคำไทย คำภาษาถิ่น คำภาษาต่างประเทศที่ปรากฏในภาษาไทยซึ่งทำให้มีคำใช้มากขึ้น

5. สามารถแต่งบทร้อยกรองประเภทกาพย์ และกลอน โดยแสดงความคิดเชิงสร้างสรรค์

6. สามารถเล่านิทานพื้นบ้าน และตำนานพื้นบ้าน ในท้องถิ่นอย่างเห็นคุณค่า

มาตรฐาน ท 4.2 สามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ เสริมสร้างลักษณะนิสัย

บุคลิกภาพ และความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม อาชีพ สังคม และชีวิตประจำวัน

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6) ประกอบด้วย

1. สามารถใช้ทักษะทางภาษาเป็นเครื่องมือการเรียนรู้และการแสวงหาความรู้และการดำรงชีวิต และการอยู่ร่วมกันในสังคมและใช้เทคโนโลยีการสื่อสารพัฒนาความรู้
2. เข้าใจระดับของภาษาลักษณะของภาษาพูดและภาษาเขียน ใช้ภาษาได้ถูกต้องเหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์ ใช้ภาษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ในการพัฒนาความรู้ เห็นคุณค่าการใช้ตัวเลขไทย

3. การใช้ภาษาอย่างถูกต้องมีคุณธรรมโดยการพูดและเขียนตามความเป็นจริง และเหมาะสมแก่สถานการณ์ ไม่สร้างความเสียหายแก่ผู้อื่น ใช้ภาษาอย่างสร้างสรรค์เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และสร้างความสามัคคี สอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม เข้าใจการใช้ภาษาของกลุ่มบุคคลในชุมชน

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ วรรณคดี และวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6) ประกอบด้วย

สามารถเลือกอ่านหนังสือได้หลากหลาย ทั้งนิทาน ตำนาน เรื่องสั้น สารคดี บทความ บทร้อยกรอง บทละคร ตามจุดประสงค์ ของการอ่านใช้หลักการพิจารณาให้เห็นคุณค่าและนำไปใช้ในชีวิตจริง

8. สาระการเรียนรู้แกนกลาง

สาระการเรียนรู้ภาษาไทยรายปี ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (กรมวิชาการ, 2544, หน้า 42 - 47)

สาระที่ 1 การอ่าน

1. การอ่านคำใหม่และคำยากที่มีอักษรนำ อักษรควบ ตัวการันต์ และการผันวรรณยุกต์
2. การอ่านอักษรย่อ เครื่องหมายวรรคตอน
3. การอ่านและเข้าใจความหมายของคำ ประโยคและข้อความ การอ่านคล่อง และการอ่านเร็ว
4. การอ่านสำนวน โวหาร การบรรยาย การพรรณนา และการเปรียบเทียบ โดยเข้าใจความหมาย

5. การใช้บริบทช่วยความเข้าใจถ้อยคำ สำนวนและเนื้อเรื่องที่อ่าน
 6. การอ่านหนังสือจากมุมหนังสือ ห้องสมุด และแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ
 7. การอ่านในใจ การจับใจความของเรื่องที่อ่าน โดยหาคำสำคัญ ใช้คำถาม ใช้แผนภาพ
 โครงเรื่อง หรือแผนภาพความคิด

8. การอ่านตีความ วิเคราะห์ความ สรุปความจากเรื่องที่อ่าน
 9. การใช้ความรู้ ความคิดที่ได้จากการอ่านไปใช้คิดแก้ปัญหา ตัดสินใจ คาดการณ์
 และพัฒนาตน

10. การอ่านและตรวจสอบความรู้และค่านิยามเพิ่มเติม
 11. การอ่านออกเสียงร้อยแก้วและร้อยกรองได้คล่อง และถูกต้องตามลักษณะ
 คำประพันธ์และการอ่านทำนองเสนาะ

12. การท่องจำ การอธิบายความหมายและคุณค่าของบทอาขยาน บทร้อยแก้ว
 และบทร้อยกรองที่ไพเราะ มีความงดงามทางภาษา มีคุณค่าทางความคิด ทางภาษา
 และการนำไปใช้อ้างอิง

13. การเลือกอ่านหนังสือและสื่อสารสนเทศ ทั้งสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์
 ตรงตามจุดประสงค์

14. สุขลักษณะในการอ่านหนังสือ มารยาทการอ่าน การปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน
 และการแนะนำหนังสือ

สาระที่ 2 การเขียน

1. การเขียนสะกดคำให้ถูกต้อง การวางสระและวรรณยุกต์ให้ถูกต้องที่
 ตามหลักการเขียนคำไทย

2. การเลือกใช้คำเขียนเป็นประโยค และเรื่องราว ตรงตามความหมาย

3. การคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัด ตัวบรรจงครึ่งบรรทัด เขียนตัวหัวตัวแถมบรรจง
 และการเขียนตามคำบอก

4. การเขียนเรียงความย่อความ การเขียนเรื่องราวที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง เรื่องราว
 จากจินตนาการและเชิงสร้างสรรค์

5. การเขียนจดหมายกิจธุระ บันทึกประจำวัน บันทึกข้อมูล ความรู้จากการอ่าน
 การเขียนชี้แจงการปฏิบัติงาน การเขียนรายงาน การกรอกรายการต่าง ๆ ได้เหมาะสมโอกาส
 และจุดประสงค์

6. การเขียนคำคล้องจองและแต่งคำประพันธ์อย่างง่าย ๆ

7. การใช้กระบวนการเขียนพัฒนางานเขียน โดยการเตรียมการเขียน การกำหนดรูปแบบ โครงเรื่อง เนื้อหา การใช้แผนภาพความคิด องค์ประกอบการเขียน การยกวาง การตรวจทาน การปรับปรุงแก้ไข และเขียนเรื่องให้สมบูรณ์

8. การศึกษาค้นคว้าจากแหล่งการเรียนรู้และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยใช้ทักษะการเขียนจดบันทึกข้อมูล การรายงานความรู้ ประสบการณ์ เหตุการณ์ และการสังเกต

9. การเขียนสื่อสารได้ตรงตามวัตถุประสงค์

10. การใช้เลขไทย

11. มารยาทการเขียน โดยใช้ภาษาสุภาพ รับผิดชอบในสิ่งที่เขียน และอ้างอิงแหล่งที่มา

12. การปลูกฝังนิสัยรักการเขียน โดยการจดบันทึกจากการสังเกต จากการอ่านจากประสบการณ์และเหตุการณ์อย่างสม่ำเสมอ

สาระที่ 3 การฟัง การดูและการพูด

1. การรู้จักเลือกฟัง เลือกดูสิ่งที่เป็นความรู้และความบันเทิง

2. การจับใจความ การวิเคราะห์แยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น การสรุปความเรื่องที่ฟังที่ดู

3. การเข้าใจจุดประสงค์ของเรื่องและของผู้พูด การใช้ถ้อยคำ การใช้คำเสียง และกิริยาท่าทางของผู้พูด การตั้งข้อสังเกตเปรียบเทียบกับประสบการณ์ในชีวิตจริง การแสดงความรู้ ความคิดเห็นจากเรื่องที่ฟังและเรื่องที่ดู

4. การพูดรายงาน การพูดวิเคราะห์เรื่องราว การสนทนาได้ตอบได้เหมาะสมกับเรื่องและวัตถุประสงค์

5. มารยาทการฟัง การดูและการพูด

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา

1. การอ่านและเขียนสะกดคำที่เป็นวงคำศัพท์ที่ยากขึ้น ทั้งคำที่มาจากสื่อมวลชนและคำที่มาจากกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ได้ถูกต้อง คล่องแคล่วและแม่นยำ

2. การใช้คำและกลุ่มคำตามชนิดและหน้าที่ เรียบเรียงเป็นประโยคได้ถูกต้อง

3. หลักการใช้ประโยค

4. การรู้จักใช้คำที่มีความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัยในการสื่อสาร

5. การใช้คำราชาศัพท์ที่เป็นสรรพนามราชาศัพท์ และคำกริยาราชศัพท์ ที่ใช้แก่พระมหากษัตริย์ พระราชวงศ์ พระสงฆ์ และคำสุภาพ ทั้งการพูดและการเขียน

6. ลักษณะคำไทยและคำภาษาต่างประเทศที่ใช้ในภาษาไทย

7. หลักการแต่งคำคล้องจองและคำประพันธ์

8. การใช้ทักษะทางภาษาเป็นเครื่องมือทางการเรียน การแสวงหาความรู้ เสริมสร้างลักษณะนิสัย บุคลิกภาพ การดำรงชีวิตและการอยู่ร่วมกันในสังคม

9. การใช้ทักษะทางภาษาและเทคโนโลยีการสื่อสารพัฒนาความรู้

10. การใช้พจนานุกรมในการอ่าน การเขียน และค้นหาความหมายของคำ

11. การใช้ภาษาในการพูดและการเขียน เหมาะแก่บุคคลและสถานการณ์

ตามระดับของภาษาอย่างสร้างสรรค์ สอดคล้องกับวัฒนธรรมและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

12. การเข้าใจการใช้ภาษาของกลุ่มบุคคลในชุมชน

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

1. นิทาน ตำนาน เรื่องสั้น สารคดี บทความ บทร้อยกรอง และบทละคร

ที่มีระดับความยากง่ายตามวัย

2. การรวบรวมนิทานพื้นบ้านในท้องถิ่นอย่างเห็นคุณค่า นำมาเขียนหรือเล่า

3. การเลือกอ่านหนังสือตามจุดประสงค์ของการอ่าน

4. หลักการพิจารณาหนังสือและการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านได้

อย่างมีเหตุผล

5. การนำข้อคิดและคุณค่าที่ได้จากการอ่านไปใช้ในชีวิตจริง

9. กระบวนการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทยนั้น ผู้สอนต้องวิเคราะห์ จุดหมายของหลักสูตร และมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย รวมทั้งเอกสารประกอบหลักสูตรที่ เกี่ยวข้อง เพื่อวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในส่วนบทบาทของผู้สอนจะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากผู้บอกความรู้แก่ผู้เรียนเป็นผู้สนับสนุน เสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมายแก่ผู้เรียน โดยดำเนินการดังนี้ (กรมวิชาการ, 2544, หน้า 22 - 24)

9.1 เลือกรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนต้องเลือกรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย และเหมาะสมกับผู้เรียน เช่น กิจกรรมการเรียนรู้ แบบ โครงงาน แบบ ศูนย์การเรียนรู้ แบบ สืบสวนสอบสวน แบบอภิปราย แบบสำรวจ แบบร่วมมือ เป็นต้น

9.2 คิดค้นเทคนิควิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนสามารถคิดค้นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบอื่น ๆ และนำมาใช้ให้เหมาะสมกับปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความรู้ สามารถด้านเนื้อหา ความสนใจและวัยของผู้เรียน ความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละ ช่วงชั้น เวลา สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนและชุมชน

9.3 จัดกระบวนการเรียนรู้ การจัดการกระบวนการเรียนรู้มีหลายรูปแบบ ผู้สอนสามารถเลือกนำมาใช้หรือปรับใช้ โดยคำนึงถึงสภาพและลักษณะของผู้เรียน เน้นให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติตามกระบวนการเรียนรู้อย่างมีความสุขดังนี้

9.3.1 การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เป็นการจัดประสบการณ์ตรงให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติเหมือนกับการทำงานในชีวิตจริง ให้อำนาจการแก้ปัญหาด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ รู้จักวิธีการวางแผน คิดวิเคราะห์ ประเมินผลการปฏิบัติงานได้ด้วยตนเอง และฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตาม ลักษณะของโครงงาน เป็นเรื่องของการศึกษา ค้นคว้าทดลอง ตรวจสอบ สมมติฐาน โดยอาศัย การศึกษา วิเคราะห์ ใช้ทักษะกระบวนการ

9.3.2 การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เป็นวิธีการการพัฒนาพฤติกรรมที่จะช่วยให้การดำเนินงานเป็นกลุ่มเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คือได้ผลงาน ความรู้สึก และความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ร่วมงาน ลักษณะของการสอนแบบนี้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างทั่วถึง ยึดกลุ่มร่วมกันเรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ พฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น ผู้เรียนค้นหาคำตอบได้ด้วยตนเองจนสามารถนำความรู้ความเข้าใจจากการปฏิบัติงานไปใช้ในชีวิตประจำวันและอยู่ในสังคมได้อย่างสันติสุข

9.3.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความคิด มีวิธีการหลากหลายวิธี วิธีการหนึ่ง คือการใช้คำถาม การตั้งคำถามโดยใช้หมวดความคิด 6 ใบ เป็นการใช้คำถามอย่างสร้างสรรค์ กิจกรรมที่พัฒนาทักษะความคิดในการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้สอนจะต้องใช้คำพูด และวิธีการต่าง ๆ กระตุ้นให้นักเรียนคิด ลงมือปฏิบัติ ประเมิน ปรับปรุง แก้ไข และพัฒนางานตนเอง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน นอกจากนี้ผู้สอนยังต้องสอดแทรกคุณธรรมในกระบวนการคิด ควบคู่ไปด้วย และควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนใช้ความคิดอย่างมีวิจารณญาณในการแก้ปัญหา การตัดสินใจ การวางแผนดำเนินชีวิตในอนาคตเพื่อให้อยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข

9.3.4 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ตลอดจนชุมชนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร โดยการจัดกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถภาพในการใช้ภาษา ทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ด้วยการจัดกิจกรรมในห้องเรียน ในโรงเรียน และในชุมชน

9.3.5 การพัฒนาการเรียนรู้หลักการใช้ภาษา จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจธรรมชาติของภาษาและวัฒนธรรมในการใช้ภาษาไทย เกิดความตระหนักว่าภาษามีความสำคัญและมีพลัง กิจกรรมการพัฒนาการเรียนรู้หลักการทางภาษา จำเป็นต้องจัดควบคู่และสัมพันธ์กับกิจกรรมพัฒนาทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารทุกกิจกรรม

9.3.6 การพัฒนาการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรม เป็นการเรียนรู้เรื่องราวที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนไทยในยุคสมัยต่าง ๆ และเป็นการปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดความรักและซาบซึ้งในสุนทรียภาพของภาษาไทยเพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิต โดยปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน การจัดกิจกรรมจึงควรเน้นให้ผู้เรียนใช้ทักษะภาษาเพื่อเรียนรู้เนื้อหาสาระด้วยการอ่านพิจารณา วิเคราะห์ วิพากษ์ ประเมินค่าวรรณคดีและวรรณกรรมอย่างมีเหตุผล มีการนำเสนอความเข้าใจ ความซาบซึ้ง ข้อคิดและประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การรายงาน การจัดการแสดง การสร้างสรรค์วรรณกรรมทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง ฯลฯ ทั้งนี้จะเกิดผลทำให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน และการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเป็นแนวทางในการผลิตผลงานเพื่อพัฒนาตนเองและสังคม

9.3.7 การพัฒนาการเรียนรู้ภูมิปัญญาทางภาษา ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงวิถีชีวิตและศิลปะในการใช้ภาษาของตนในท้องถิ่น การจัดกิจกรรมจำเป็นต้องให้ผู้เรียนใช้ทักษะภาษาเพื่อการเรียนรู้ เช่น การสัมภาษณ์ การรายงาน การทำโครงการ การจัดการแสดง เป็นต้น โรงเรียนและชุมชนจะต้องร่วมกันจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนใช้แหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น เพื่ออนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาทางภาษา

วิธีการที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ผู้สอนสามารถนำมาใช้ได้อย่างกว้างขวาง โดยใช้วิธีการอย่างหลากหลายที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนและเรียนอย่างมีความสุข ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพความพร้อมของผู้เรียนและธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ที่เรียน เพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

10. แหล่งการเรียนรู้ เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ แหล่งความรู้ทางวิชาการ และประสบการณ์ที่สนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้เรียนใฝ่เรียน ใฝ่รู้ แสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่องจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (กรมวิชาการ, 2544, หน้า 28 - 29)

แหล่งการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมได้ดังนี้

1. ห้องสมุด เป็นแหล่งการเรียนรู้และเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษาที่ผู้เรียนจะใช้ในการศึกษาค้นคว้า ใช้ในการอ่านเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และในปัจจุบันการใช้อินเทอร์เน็ตในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้มีความสำคัญมากขึ้น สถานศึกษาจำเป็นต้องพิจารณาจัดให้เพียงพอ และอบรมให้มีการใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ทรัพยากรบุคคล เช่น ผู้ปกครอง และคนในชุมชนที่มีความรู้ความสามารถด้านภาษา และภูมิปัญญาทางภาษา ภาษาถิ่น เพลงพื้นบ้าน พิธีกรรมต่าง ๆ

3. สื่อการเรียนการสอน เป็นสื่อกลางที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนเนื้อหา ประสบการณ์ แนวคิด ทักษะ และเจตคติระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน โคนเน้นบทบาทของผู้เรียน ที่เป็นผู้กระทำหรือใช้สื่อ เพื่อให้เกิดความรู้ ทักษะกระบวนการ และความรู้สึกรู้สึกคิดต่าง ๆ บรรลุ มาตรฐานการเรียนรู้

3.1 ความสำคัญของการใช้สื่อการเรียนการสอน เนื่องจากการเรียนการสอนเป็น กระบวนการสื่อสารความรู้ ประสบการณ์ ทักษะความคิดเห็น ตลอดจนเจตคติ ซึ่งอาจทำได้หลายวิธี ดังนั้นการสอนโดยการบรรยาย หรือการใช้หนังสือเพียงเล่มเดียว ไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุ จุดหมายตามที่คาดหวังได้ เพราะในสังคมปัจจุบันเป็นยุคสมัยที่ข้อมูลข่าวสารความรู้สมัยใหม่ ตลอดจนเทคโนโลยีการสื่อสารได้แผ่ขยายกว้างอย่างไม่มีขอบเขตจำกัด จำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพ ของผู้เรียนอย่างเต็มที่ให้มีนิสัยใฝ่รู้ แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนา ตนเองโดยใช้แหล่งความรู้ที่มีรูปแบบหลากหลาย

3.2 ประเภทของสื่อการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน จำแนกตามลักษณะ ของสื่อที่นำไปใช้มี 5 ประเภท คือ

3.2.1 สื่อสิ่งพิมพ์ เป็นสื่อที่ใช้ระบบการพิมพ์ เช่นหนังสือเรียน คู่มือ หนังสือ เสริมประสบการณ์ ฯลฯ

3.2.2 สื่อวัสดุอุปกรณ์ เป็นสื่อสิ่งของต่าง ๆ เช่น ของจริง หุ่นจำลอง แผนภูมิ แผนที่ ตาราง กราฟ ฯลฯ

3.2.3 สื่อโสตทัศนอุปกรณ์ เป็นสื่อที่นำเสนอด้วยเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น ภาพเลื่อน (Slide) แถบเสียง แถบบันทึกภาพ สื่อประเภทอื่น ๆ อาทิ สื่อมัลติมีเดีย ฐานข้อมูล คอมพิวเตอร์ ฯลฯ

3.2.4 สื่อกิจกรรม เป็นสื่อประเภทวิธีการที่ใช้ในการฝึกปฏิบัติ ฝึกทักษะ ซึ่งต้อง ใช้กระบวนการคิด การปฏิบัติ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้ของผู้เรียน เช่น เกม เพลง บทบาทสมมุติ แบบทดสอบ แผนการสอน ใบความรู้ ใบงาน ฯลฯ

3.2.5 สื่อบริบท เป็นสื่อที่ส่งเสริมการเรียนการสอน ได้แก่สภาพแวดล้อม และสถานการณ์ต่าง ๆ เช่นห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ แหล่งวิทยบริการ หรือแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ บุคคล ห้องสมุด ชุมชน สังคม วัฒนธรรม เครือข่ายคอมพิวเตอร์ ฯลฯ

นอกจากแหล่งการเรียนรู้ดังกล่าวข้างต้นแล้ว ผู้เรียนสามารถศึกษาหาความรู้ได้ จากภาษา ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่นในบ้าน ในสถานที่ต่าง ๆ ภาษาที่ใช้ในคอมพิวเตอร์ซึ่งได้จาก การใช้อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์ วิทยุ วารสาร สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ รวมทั้งการแสวงหาความรู้จากการไป ทัศนศึกษาตามสถานที่ต่าง ๆ ด้วย

11. การวัดและประเมินผล (กรมวิชาการ, 2544, หน้า 24 - 27) การวัดและประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งต้องดำเนินการควบคู่กันไป การบูรณาการหรือการประสมประสานการวัดและการประเมินผลกับการเรียนการสอนเข้าด้วยกันจะส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาหลายประการ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนซึ่งเป็นศูนย์กลางของการพัฒนานั้น การวัดและประเมินผลจะมีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งนี้การวัดและประเมินผลและการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด โดยการประเมินจะมีผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการเรียนรู้ ทางตรงคือ จะให้ข้อมูลย้อนกลับที่สำคัญเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ส่วนผลทางอ้อมคือ จะเป็นสิ่งชี้นำการเรียนการสอน ดังนั้นผู้จัดการศึกษาจึงสามารถนำผลทั้งสองลักษณะที่เกิดขึ้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงต่อการจัดการศึกษาได้

1. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ภาษาไทย เป็นงานที่ยากซึ่งต้องการความเข้าใจที่ถูกต้องแท้จริงเกี่ยวกับการทำงานของภาษาและการพัฒนาทางภาษา ดังนั้นผู้ปฏิบัติหน้าที่วัดผลการเรียนรู้ด้านภาษา จำเป็นต้องเข้าใจหลักการของการเรียนรู้ภาษาเพื่อเป็นพื้นฐานของการดำเนินงานดังนี้

1.1 ทักษะทางภาษา ฟัง พูด อ่าน เขียน คู มีความสัมพันธ์เท่า ๆ กันและทักษะเหล่านี้มีความเกี่ยวเนื่องกันและความก้าวหน้าของทักษะหนึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาการทักษะอื่น ๆ

1.2 ผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาความสามารถทางภาษา เช่นเดียวกับทักษะการคิด ทักษะทางสังคม เมื่อผู้เรียนมีโอกาสใช้ภาษาตามความต้องการที่แท้จริงของตนเอง และในสภาพการณ์จริงนั้นทั้งในบริบททางวิชาการในห้องเรียนและชุมชนที่กว้างออกไป

1.3 ผู้เรียนต้องเรียนรู้การใช้ภาษาพูด ภาษาเขียนอย่างถูกต้องด้วยการฝึกฝนมิใช่การเรียนรู้กฎเกณฑ์ทางภาษาแต่อย่างเดียว การเรียนการใช้ภาษาที่ประกอบด้วยไวยากรณ์ การสะกดคำ และเครื่องหมายต่าง ๆ จะค่อย ๆ เพิ่มขึ้น เมื่อผู้เรียนได้พัฒนาทักษะทางภาษาของตน

1.4 ผู้เรียนทุกคนต้องผ่านขั้นตอนการพัฒนาทางภาษาเช่นเดียวกัน แต่จะต่างกัน ในจังหวะก้าว และวิธีการเรียนรู้

1.5 ภาษาและวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด หลักสูตรที่ให้ความสำคัญให้ความเคารพ และเห็นคุณค่าของเชื้อชาติ วัฒนธรรม ภูมิหลังทางภาษาและความหลากหลายของภาษาจะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้สึที่ดีเกี่ยวกับตนเองและกระตุ้นให้ผู้เรียนเรียนรู้

2. หลักการของการประเมินผลในชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย

2.1 การประเมินผลในชั้นเรียน ที่มีประสิทธิภาพจะต้องส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

2.2 การประเมินผลจะต้องใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย

2.3 การประเมินผลจะต้องมีความเที่ยงตรง เชื่อถือได้ และยุติธรรม

3. การวางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการประเมินผลการเรียน หลังจากที่คุณสอน กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนแล้ว ผู้สอนจะต้องพิจารณากำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลผลการเรียนรู้ที่ได้จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดังกล่าวโดยพิจารณาองค์ประกอบที่สำคัญดังต่อไปนี้

3.1 ผลการเรียนรู้ที่ต้องการจากกิจกรรมการเรียนการสอน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการเรียนรู้ได้มาจากมาตรฐานการเรียนรู้ระดับต่าง ๆ ซึ่งถูกกำหนดไว้โดยครอบคลุมความรู้ ทักษะ และคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมต่าง ๆ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง จะนำไปสู่การเลือกวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ เช่นผู้สอนกำหนดว่าผลการเรียนรู้ที่ต้องการ คือความสามารถในการเขียนบทความเพื่อโน้มน้าว ชักชวนผู้สอนจะต้องเก็บรวบรวมตัวอย่างผลงานที่เคยมอบหมายให้ผู้เรียนได้จัดทำเกี่ยวเรื่องนี้ และประเมินโดยเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด ผลการประเมินจึงจะเที่ยงตรง เชื่อถือได้ แต่ถ้าผู้สอนใช้แบบทดสอบชนิดเลือกตอบในการเก็บรวบรวมข้อมูล ถือว่าผู้สอนใช้วิธีการไม่เหมาะสม

3.2 ความมุ่งหมายของการประเมิน และผู้นำผลการประเมินไปใช้ ช่วยให้สามารถเลือกวิธีการประเมินได้เหมาะสมรวมทั้งกำหนดแนวทางในการรายงานผลการประเมินได้ การประเมินเพื่อวินิจฉัยจุดเด่น – จุดด้อยในการเรียน กับ การประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียน มีความมุ่งหมายต่างกัน การประเมินเพื่อวินิจฉัยต้องการข้อมูลเพื่อการปรับปรุงพัฒนาผู้เรียน ดังนั้นวิธีการประเมินจะมีลักษณะที่มุ่งเน้นในรายละเอียดทุกขั้นตอนแห่งการเรียนรู้เพื่อเป็นข้อมูลในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนของผู้เรียน เหมาะที่จะนำมาใช้ระหว่างกระบวนการเรียนการสอน ส่วนการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนจะเป็นการประเมินสรุปผลการเรียนรู้ทั้งหมด แนวทางการวัดจึงมีลักษณะที่นำมาเฉพาะเป้าหมายหลักสำคัญที่จะแสดงภาพรวมเกี่ยวกับสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียนตามความคาดหวังมาประเมิน เป็นต้น

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลผลการเรียนของผู้เรียน วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ถูกนำมาใช้ในการประเมินโดยทั่วไป เช่น การสังเกต การตรวจงานหรือผลงาน การทดสอบความรู้ การตรวจสอบการปฏิบัติ และการแสดงออก อย่างไรก็ตาม มีการนำเสนอแนวทางการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยพิจารณาจากเป้าประสงค์ของการประเมินที่เฉพาะเจาะจงในรายละเอียด เพื่อข้อมูลที่ได้อาจจะสามารถนำมาใช้ประโยชน์ต่อการปรับปรุงพัฒนากระบวนการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริงดังนี้

4.1 การให้ตอบแบบทดสอบ ทั้งในลักษณะที่เป็นแบบเลือกตอบ ได้แก่ ข้อสอบแบบเลือกตอบ ถูก – ผิด และข้อสอบชนิดให้ผู้สอบสร้างเอง ได้แก่ เติมข้อความในช่องว่าง คำตอบสั้นเป็นประโยค เป็นข้อความ เป็นแผนภูมิ

4.2 การดูจากผลงาน เช่นเรียงความ รายงานวิจัย บันทึกประจำวัน รายงานการทดลอง บทละคร บทร้อยกรอง เพิ่มผลงาน เป็นต้น ผลงานจะเป็นสิ่งแสดงให้เห็นการนำความรู้และทักษะไปใช้ในการปฏิบัติงานของผู้เรียน

4.3 คู่มือปฏิบัติโดยผู้สอนสามารถสังเกตการณ์นำทักษะและความรู้ไปใช้โดยตรงในสถานการณ์ที่ให้ปฏิบัติจริง วิธีการนี้ถูกนำไปใช้อย่างกว้างขวางในการประเมินการปฏิบัติ ที่มีระเบียบ ข้อบังคับ เช่นการร้องเพลง ดนตรี พลศึกษา การไต่สวน การกล่าวสุนทรพจน์ ละครเวที

4.4 คู่มือการวัด วิธีการนี้จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้ กระบวนการคิดของผู้เรียนมากกว่าที่จะดูผลงานหรือการปฏิบัติซึ่งจะทำให้ทราบกระบวนการคิดที่ผู้เรียนใช้ วิธีการที่พบว่าครูผู้สอนใช้อยู่เป็นประจำในกระบวนการเรียนการสอนคือ การให้นักเรียนคิดอยู่ดัง ๆ การตั้งคำถามให้นักเรียนตอบโดยครูจะเป็นผู้สังเกตวิธีการคิดของนักเรียน วิธีการเช่นนี้เป็นกระบวนการที่จะให้ข้อมูลเพื่อการวินิจฉัย และเป็นข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเหมาะกับการประเมินพัฒนาการด้านคุณธรรม จริยธรรม และลักษณะนิสัย

5. การรายงานผลการประเมิน วิธีการรายงานผลการประเมินมีหลายลักษณะ ซึ่งจะนำไปตามลักษณะผลการเรียนรู้ที่ต้องการประเมิน วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล จุดประสงค์ของการประเมินและผู้ใช้ข้อมูลผลการประเมิน รูปแบบการรายงานผลการประเมินที่ใช้โดยทั่วไปขณะนี้ คือ

5.1 การรายงานในรูปคะแนน ได้แก่คะแนนร้อยละ คะแนนรวม

5.2 การรายงานในรูประดับผลการเรียน เป็นตัวอักษร ตัวเลข

5.3 การรายงานในรูปมาตรวัดที่แสดงพัฒนาการ/ ความสามารถ ในลักษณะ Rubric

5.4 รายงานโดยเขียนบอกเล่า

5.5 การให้ข้อคิดเห็นโดยการเขียน

5.6 การรายงานด้วยวาจา

6. ข้อพึงปฏิบัติเป้าหมายของการจัดการศึกษา คือพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ และค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนจำเป็นต้องวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการประเมินให้สอดคล้องกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะนำไปสู่การประเมินความรู้ความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ความสามารถในการใช้ภาษาสามารถประเมินได้จาก การรวบรวมข้อมูลผ่านการสังเกตการณ์ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1. ความหมายของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง ได้พัฒนากระบวนการคิด วิเคราะห์ ศึกษา ค้นคว้า ทดลองและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองตามความถนัด ความสนใจซึ่งครูผู้สอน จะเป็นผู้ดำเนินการให้สอดคล้องกับผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสามารถทางด้านปัญญา วิธีการเรียนรู้ โดยการบูรณาการคุณธรรม ค่านิยมอันพึงประสงค์ วางแผนการจัดกิจกรรม และประสบการณ์ การเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ให้ผู้เรียนได้พัฒนาสติปัญญา อารมณ์ และทักษะ การปฏิบัติ ส่งเสริม สนับสนุนการนำความรู้ไปใช้ในแหล่งความรู้ที่หลากหลายและเชื่อมโยงกับชีวิตจริง และ มีการวัดผลประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง (กรมวิชาการ, 2543, หน้า 6)

2. ปรัชญา แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ พบว่า มีหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ทางด้านจิตวิทยาการเรียนรู้ และทฤษฎีต่าง ๆ ได้นำเสนอหลักการและแนวทางจัดการเรียนการสอนที่เป็นพื้นฐานการปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไว้ดังนี้

ปรัชญาการศึกษาที่เป็นพื้นฐานสำคัญของแนวคิดจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1. ปรัชญาพิพัฒนนิยม (Progressivism) ปรัชญาพิพัฒนนิยมนี้ มองว่าการศึกษาจะต้องพัฒนาทุกด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม อาชีพ และสติปัญญา สิ่งที่เราควรเรียนรู้ ประโยชน์สัมพันธ์สอดคล้องกับชีวิตประจำวันและสังคม โดยครูผู้สอนทำหน้าที่เตรียมแนะนำ และให้คำปรึกษาเป็นสำคัญ ครูอาจจะเป็นผู้รู้ แต่ไม่ควรไปกำหนดหรือกะเกณฑ์ (Dictate) ให้เด็กทำตามอย่าง และควรเป็นผู้สนับสนุนให้เด็กเรียนรู้ เข้าใจและเห็นจริงด้วยตนเอง ให้ความสำคัญกับผู้เรียนมาก เพราะถือว่าการเรียนรู้จะเกิดได้ดีก็ต่อเมื่อผู้เรียนได้ประสบการณ์ตรงหรือลงมือทำด้วยตนเอง (Learning by Doing) และได้ทำงานร่วมกัน (Participation) เพื่อให้การเรียนการสอนตรงตามความต้องการ เหมาะสมกับความถนัดและความสามารถของผู้เรียนมากขึ้น ในขณะเดียวกันกับผู้อื่นได้มากขึ้นด้วย

2. ปรัชญาอัตถนิยม (Existentialism) ปรัชญาการศึกษานี้เห็นว่าในสถานะโลกปัจจุบันนี้มีสรรพสิ่งหรือทางเลือกมากมายเกินความสามารถที่มนุษย์เราจะเรียนรู้ ฉะนั้นมนุษย์เราควรที่จะมีสิทธิหรือโอกาสจะเลือกเรียนหรือศึกษาสรรพสิ่งต่าง ๆ ด้วยตัวของตัวเองมากกว่าที่จะให้ใครมาป้อนหรือมอบให้ และมีความเชื่อว่าเป้าหมายของการศึกษา คือ การมุ่งมั่นที่จะพัฒนาให้คน

มีอิสรภาพและมีความรับผิดชอบ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเปิดโอกาสหรือยอมให้ผู้เรียนมีสิทธิเสรีภาพที่จะเป็นผู้เลือกเอง ครูเป็นเพียงผู้กระตุ้นส่งเสริมการเรียนรู้ หลักสูตรซึ่งจะเป็นเนื้อหาสาระที่ประกอบด้วยทุกสาขาวิชา เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจของตนเอง กระบวนการเรียนการสอนยึดหลักให้ผู้เรียนได้มีโอกาสรู้จักตนเอง โดยมีครูเป็นผู้กระตุ้น โดยใช้คำถามนำไปสู่เป้าหมายที่ผู้เรียนแต่ละคนต้องการ ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียน มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน

3. ปรัชญาปฏิรูปนิยม (Reconstructionism) จุดมุ่งหมายหลักของการศึกษาในแนวทางนี้ คือ การศึกษาจะต้องเป็นไปเพื่อการปรับปรุงพัฒนา และสร้างสรรค์สังคมใหม่ที่ดีและเหมาะสมกว่าเดิม ครูจะต้องเป็นนักบุกเบิก เป็นนักแก้ปัญหา สนใจและใฝ่รู้ในเรื่องของสังคมและปัญหาสังคมอย่างกว้างขวางและเอาจริงเอาจัง ในขณะที่เดียวกันก็ต้องสนใจในวิชาการควบคู่กันไป ครูจะต้องมีทักษะในการรวบรวมสรุป และวิเคราะห์ปัญหา ให้ผู้เรียนได้เห็นในขณะเดียวกันก็แนะนำให้ผู้เรียนศึกษาทำความเข้าใจในเรื่องของสังคมนรอบตัวได้

จากแนวคิดของปรัชญาการศึกษาที่นำเสนอทั้ง 3 สาขานี้ กล่าวได้ว่าทุกปรัชญาดังนั้นความสำคัญของการเรียน การให้อิสระที่จะเลือกเรียน การพัฒนาผู้เรียนให้ครบทุกด้าน ทั้งด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์และทักษะกระบวนการ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียนและยึดความสนใจ ความสามารถและความถนัดของผู้เรียนตามวิถีทางประชาธิปไตย โดยเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติและเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ครูจะทำหน้าที่ให้คำแนะนำปรึกษา และเอื้ออำนวยความสะดวกต่อผู้เรียนให้การเรียนรู้นั้นมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ในการวิจัยครั้งนี้ได้บูรณาการแนวคิดทั้ง 3 ปรัชญา มาใช้ในการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งได้ให้ความสำคัญกับผู้เรียนและผู้เรียนได้มีอิสระในการเลือกเรียนสิ่งที่ตนเองสนใจและสอดคล้องกับความสามารถ ความถนัดของผู้เรียน

3. แนวคิดของนักจิตวิทยาการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

แนวความคิดทางด้านจิตวิทยาการเรียนรู้มีอิทธิพลสำคัญต่อนักการศึกษาและครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการกำหนดยุทธศาสตร์การเรียนการสอน สำหรับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีแนวคิดที่สอดคล้องกับเรื่องนี้ ดังนี้

3.1 แนวความคิดของกลุ่มพุทธินิยม (Cognitivism) นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้สนใจเกี่ยวกับการคิดและการรับรู้ของคน พวกเขาเห็นว่าคนทุกคนมีธรรมชาติภายในที่ใฝ่ใจใคร่รู้ ใคร่เรียน เพื่อก่อให้เกิดสภาพสมดุล ดังนั้นการที่เด็กได้มีโอกาสเรียนตามต้องการและความสนใจของตนจะเป็นสิ่งที่มีความหมายสำหรับเด็กมากกว่าการที่ครูหรือผู้อื่นเป็นผู้บอกให้ บรูเนอร์ (Bruner) ได้นำ

ลักษณะธรรมชาติของคนมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนซึ่งจะเน้นการใช้ “โครงสร้าง” เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถหากฎเกณฑ์หรือคำตอบที่ต้องการได้ในการจัดการเรียนการสอนถ้าครูให้ผู้เรียนมองเห็น “โครงสร้าง” ของสิ่งที่เรียนจะช่วยให้จำสิ่งที่เรียนได้ดีสามารถทำความเข้าใจหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ซึ่งจะนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อีกมากมาย และเป็นการเตรียมตัวสำหรับการทำความเข้าใจในสิ่งที่ซับซ้อนมากขึ้น ครูควรหิยขบปัญหาให้นักเรียนค้นคว้าหาคำตอบ ซึ่งอาจจะเป็นการค้นคว้าตามลำพังหรืออภิปรายกลุ่ม การใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนแก้ปัญหาที่เด็กไม่เพียงแต่จะได้รับการฝึกฝนให้มีทักษะในการแก้ปัญหาเท่านั้น แต่จะเป็นการช่วยให้เกิดความสามารถของตนเองในการเรียนรู้ ซึ่งจะทำให้เขากลายเป็นนักแก้ปัญหาต่อไปในอนาคต

3.2 แนวคิดของกลุ่มมนุษยนิยม (Humanism) คำนึงถึงความเป็นคนของคนและมองธรรมชาติของมนุษย์ว่ามนุษย์เกิดมาพร้อมกับความดีที่ติดตัวมาแต่กำเนิด (Good - Active) มีอิสระสามารถที่จะนำตนเอง และพึ่งตนเองได้มีความคิดสร้างสรรค์ที่จะทำประโยชน์ให้สังคมมีอิสระภาพในการเลือกทำสิ่งต่าง ๆ ที่จะไม่ทำให้ผู้เดือดร้อน ซึ่งรวมทั้งตนเองด้วย ทั้งเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบและเป็นผู้ที่สร้างสรรค์สังคม และในการจัดการเรียนการสอน ควรให้เด็กได้มีสมรรถภาพทั้ง 3 ด้านไปพร้อม ๆ กัน คือ ด้านความรู้ (Cognitive) ด้านอารมณ์ความรู้สึก (Affective) และด้านทักษะ (Psychomotor) ซึ่งหมายความว่า ครูควรฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคิด รู้จักใช้เหตุผล มีความชื่นชมหรือมีเจตคติที่ดีต่อสิ่งที่เรียนและให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง มาสโลว์ (Maslow) ผู้เสนอแนวคิดใหม่ที่เรียกว่า Third Force Psychology ซึ่งมีความเชื่อพื้นฐานว่า “ถ้าให้อิสระภาพแก่เด็ก เด็กจะเลือกสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับตนเอง พ่อแม่และครูควรได้รับการกระตุ้นให้มีความไว้วางใจในตัวเด็ก และควรเปิดโอกาสและควรช่วยให้เจริญเติบโตต่อไปมิใช่ใช้วิธีควบคุมและจัดการชีวิตของเด็กทั้งหมด หรือว่าเข้าไปยุ่งเกี่ยวและพยายามปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นไปตามที่ผู้ใหญ่ต้องการ”

จะเห็นได้ว่า แนวความคิดของกลุ่มนักจิตวิทยาการเรียนรู้ข้างต้น ต่างมุ่งเน้น แนวคิดการจัดการเรียนการสอนซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นการมุ่งพัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้านความรู้ ด้านอารมณ์ความรู้สึก และด้านทักษะการพัฒนาผู้เรียนตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจ การเปิดโอกาสให้เรียนมีสิทธิและเสรีภาพที่จะเลือกเรียนและการฝึก ให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง รู้จักคิด วิเคราะห์และแก้ปัญหา รวมถึง การลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง อันเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกันในการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามหลักปรัชญาที่จะเน้นให้ความสำคัญกับผู้เรียน การให้โอกาสและอิสระในการเลือกเรียนเพื่อพัฒนาให้กับนักเรียนให้ครบทั้งทางด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์ และทักษะกระบวนการ

4. ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทฤษฎีที่มีแนวคิดสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้

4.1 ทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism) เป็นทฤษฎีการเรียนรู้แนวใหม่ที่ได้รับ ความสนใจเป็นอย่างมากในปัจจุบันว่าเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะทดแทนทักษะความรู้แบบเก่าโดยมีหลัก 3 ประการ คือ

4.1.1 การเรียนรู้เป็นกระบวนการของการสร้างความรู้ ไม่ใช่เป็นการซึมซับหรือ การบันทึกข้อมูลที่ได้รับเข้ามาเป็นส่วน ๆ

4.1.2 การเรียนรู้ขึ้นอยู่กับความรู้เดิมซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดของการสร้าง ความรู้ใหม่

4.1.3 สถานการณ์หรือบริบทของการเรียนรู้เป็นสิ่งที่สำคัญของการสร้างความรู้ แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างความรู้ มีนักการศึกษาที่เชื่อว่าความรู้เป็นสิ่งสร้างขึ้นได้ด้วยตนเอง ซึ่งสามารถจำแนกกลุ่มนักการศึกษาที่มีความเชื่อในลักษณะนี้ได้ 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

4.2 กลุ่มการสร้างความรู้เชิงความคิด (Cognitive Constructivists) กลุ่มนี้เน้นว่า การสร้างความรู้เกิดจากปัจเจกบุคคล การเรียนรู้เป็นกระบวนการเชิงพลวัต (Dynamic Process) ของการสร้างการจัดระบบและการสร้างความรู้อย่างพิถีพิถัน

ดังนั้นตามแนวคิดนี้ ผู้สอนต้องยอมรับว่า การเรียนรู้เป็นการกระบวนการที่ผู้เรียน จะต้องสร้าง และลงมือปฏิบัติด้วยตนเองมากกว่าที่จะรับการถ่ายทอดจากครูแล้วจดจำแบบนกแก้ว นกขุนทอง

4.3 กลุ่มการสร้างความรู้เชิงสังคมวัฒนธรรม (Social – Cultural Constructivists) นักการศึกษาในกลุ่มนี้มีทัศนะว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสังคมซึ่งครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการพูดคุยกันอย่างมีความหมายในลักษณะแลกเปลี่ยนกันด้วยบรรยากาศที่เป็นมิตร การปฏิสัมพันธ์ภายในห้องเรียนจะเป็นการเชื่อมโยงการเรียนรู้ และการสอนให้ผสมผสานกัน อย่างกลมกลืน ทั้งนี้บุคคลที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมทางสังคมของผู้เรียนจะมีอิทธิพลต่อทักษะและวิถีคิด ของเขาขณะที่เป็นผู้ใหญ่ นอกจากนี้ภาษาและวัฒนธรรมก็เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการเรียนรู้

ทฤษฎีการเรียนรู้นี้เป็นจุดเริ่มต้นของการก้าวเข้าสู่ยุคใหม่ของการจัดการเรียน การสอนที่มุ่งให้โอกาสแก่ผู้เรียนที่จะพัฒนาศักยภาพของคนอย่างเต็มที่ด้วยตนเอง เน้นการสร้าง ความรู้เองของผู้เรียนไปพร้อม ๆ กับการฝึกฝนทักษะในเชิงกระบวนการที่ใช้กลุ่มเป็นเครื่องมือ ในการพัฒนาทักษะทางสังคม ทักษะการคิดค้นการแก้ปัญหาและการประยุกต์ใช้ซึ่งเป็นคุณลักษณะ ที่จะเป็นอย่างยิ่งของบุคคลในยุคโลกาภิวัตน์

5. หลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างได้ผล วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542, หน้า 7) ได้สรุปการจัดการเรียนการสอนไว้ดังนี้

5.1 การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ควรเป็นไปอย่างมีชีวิตชีวา ดังนั้นผู้เรียนจึงควรมีบทบาทรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน

5.2 การเรียนรู้เกิดขึ้นได้จากแหล่งต่าง ๆ กัน มิใช่จากแหล่งใดแหล่งหนึ่งเพียงแหล่งเดียว ประสบการณ์ความรู้สึกรักใคร่ของแต่ละบุคคลถือว่าเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ

5.3 การเรียนรู้ที่ดีจะต้องเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากความเข้าใจ จึงจะช่วยให้ผู้เรียนจดจำและสามารถใช้การเรียนรู้ให้เป็นประโยชน์ ได้ การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบด้วยตนเองมีส่วนช่วยให้เกิดความเข้าใจลึกซึ้งและจดจำได้ดี

5.4 การเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้นั้นมีความสำคัญ หากผู้เรียนเข้าใจและมีทักษะในเรื่องนี้แล้ว จะสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ และคำตอบต่าง ๆ ที่ตนต้องการ

5.5 การเรียนรู้ที่มีความหมายแก่ผู้เรียน คือ การเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน หลักการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

จากแนวความคิดในหลักการเรียนรู้ทั้ง 5 ประการ ดังกล่าวข้างต้น นำไปสู่หลักการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (วัฒนาพร ระงับทุกข์, 2542, หน้า 10 - 11) ดังนี้

1. ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินกิจกรรมการเรียนอย่างทั่วถึง และมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ การที่ผู้เรียนเกิดความพร้อมและความกระตือรือร้นที่จะเรียนอย่างมีชีวิตชีวา

2. ยึดกลุ่มเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญ โดยให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่ม ได้พูดคุยปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยให้เรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น ตลอดจนเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี

3. ยึดการค้นพบด้วยตนเอง เป็นวิธีการสำคัญในการเรียนรู้ ครูพยายามจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ทั้งนี้เพราะการค้นพบความจริงใด ๆ ด้วยตนเองนั้น ผู้เรียนมักจะจดจำได้ดี และมีความหมายโดยตรงต่อผู้เรียน จะมีผลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

4. เน้นกระบวนการควบคู่ไปกับผลงาน โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ถึงกระบวนการต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดผลงาน มิใช่มุ่งจะพิจารณาถึงผลงานขึ้นอยู่กับการประสิทธิภาพของกระบวนการด้วย ดังนั้นการเรียนรู้กระบวนการจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้ผลงานดีขึ้น

5. เน้นการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสดึกหาแนวทางที่จะนำความรู้ความเข้าใจไปใช้ในชีวิตประจำวัน พยายามส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติจริงและพยายามติดตามผลการปฏิบัติของผู้เรียน

6. ตัวบ่งชี้การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541, หน้า 3 - 4) ได้พัฒนาตัวบ่งชี้การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญขึ้น โดยกำหนดตัวบ่งชี้การเรียนของผู้เรียน 9 ข้อ และตัวบ่งชี้การเรียนของครู 10 ข้อ เป็นเครื่องตรวจสอบว่า เมื่อใดก็ตามที่เกิดการเรียนการสอนตามตัวบ่งชี้เหล่านี้ เมื่อนั้นได้เกิดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแล้วดังนี้

ตัวบ่งชี้การเรียนของนักเรียน ประกอบด้วย

1. นักเรียนมีประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. นักเรียนฝึกปฏิบัติจนค้นพบความถนัดและวิธีการของตนเอง
3. นักเรียนทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม
4. นักเรียนฝึกคิดอย่างหลากหลายและสร้างสรรค์จินตนาการ ตลอดจนได้แสดงออก

อย่างชัดเจนและมีเหตุผล

5. นักเรียนได้รับการเสริมแรงค้นหาคำตอบ แก้ปัญหา ทั้งด้วยตนเอง
6. นักเรียนได้ฝึกค้นคว้า รวบรวมข้อมูล และสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง
7. นักเรียนได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจ

ของตนเองอย่างมีความสุข

8. นักเรียนฝึกตนเองให้มีวินัย และมีความรับผิดชอบในการทำงาน
9. นักเรียนฝึกประเมิน ปรับปรุงตนเองและยอมรับผู้อื่น ตลอดจนสนใจใฝ่หาความรู้

อย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้การเรียนของครู ประกอบด้วย

1. ครูเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ
2. ครูจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ปลูกเร้า ชูใจ และเสริมแรงให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
3. ครูเอาใจใส่นักเรียนเป็นบุคคล และแสดงความเมตตาผู้เรียนอย่างทั่วถึง
4. ครูจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้เรียนได้แสดง และคิดอย่างสร้างสรรค์
5. ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกคิด ฝึกทำ และฝึกปรับปรุงตนเอง
6. ครูส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม พร้อมทั้งสังเกตส่วนดีและปรับปรุง

ส่วนด้อยของผู้เรียน

7. ครูใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกการคิด การแก้ปัญหา แลการค้นพบความรู้
8. ครูใช้แหล่งความรู้ที่หลากหลาย และเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง
9. ครูฝึกฝนกิริยามารยาทและวินัยตามวิถีวัฒนธรรมไทย
10. ครูสังเกตและประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง (วัฒนาพร ระงับทุกข์, 2542, หน้า 8 - 10)

7. แนวการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ปัจจุบันบทบาทของผู้สอนและผู้เรียนเปลี่ยนไปจากเดิม กล่าวคือผู้เรียนจะต้องรู้วิธีการเรียนให้ประสบผลสำเร็จ รู้วิธีการแสวงหาความรู้ รู้วิธีการคิดวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร สามารถใช้ทักษะทางภาษาเพื่อการอภิปราย การรายงาน การแสวงหาความรู้ สามารถจดบันทึกความรู้ จัดหมวดหมู่ความรู้และเชื่อมโยงความรู้ใหม่และข้อมูลข่าวสารได้อย่างเป็นระบบ ผู้เรียนจะสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ส่วนตัวผู้สอนก็จะปรับบทบาทจากการให้ความรู้โดยการบอก การบรรยาย เป็นการวางแผนจัดกิจกรรม ให้ผู้เรียนลงมือทำกิจกรรม ให้วิธีการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติและสรุปความรู้ ประเมินผล ตนเอง ปรับปรุงตนเองให้พัฒนาก้าวหน้า กรมวิชาการ (2544, หน้า 49 - 50) ได้เสนอแนวการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรคำนึงถึงความสำคัญในเรื่องต่อไปนี้

1. การเรียนรู้อย่างมีความสุข เป็นการจัดการเรียนการสอนในบรรยากาศที่เป็นอิสระ แต่มีระเบียบวินัยในตนเอง ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้เรียนมีวิธีการเรียนรู้ อย่างหลากหลาย ส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียน เกิดความภาคภูมิใจในผลงาน อันเกิดจากผลสำเร็จในการเรียนรู้ของตน และผู้เรียนได้พัฒนาตนเองเต็มศักยภาพ แนวทางในการจัดการเรียนการสอน คือ บทเรียนมีความหมายและเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน กิจกรรมเรียนรู้หลากหลาย ผู้เรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมตนเอง มีสื่อการเรียนรู้เหมาะสมกับความสามารถและน่าสนใจ การประเมินผลมุ่งเน้นศักยภาพของผู้เรียนเป็นรายบุคคลและรายกลุ่มผู้สอนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

2. การเรียนรู้แบบองค์รวม เป็นการเรียนรู้จากการบูรณาการสาระการเรียนรู้ และกระบวนการเรียนรู้เข้าด้วยกัน สาระการเรียนรู้จากเรื่องใกล้ตัว ที่อยู่อาศัย ที่ถนัดของตน สังคม ประเทศชาติ สิ่งแวดล้อม เรื่องของสังคมโลก การเรียนรู้แบบองค์รวมเป็นการบูรณาการความรู้ความเข้าใจเรื่องที่เรียนให้ลึกซึ้งครอบคลุมปัญหา และมีความหมายต่อการนำไปใช้ในการดำรงชีวิตและการแก้ปัญหาของสังคม

3. การเรียนรู้จะต้องปรับวัฒนธรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนต้องมีลีลาการเรียนรู้ (Learning Style) ของตน มีอิสระในการเรียนรู้

อย่างมีความรับผิดชอบสูง มีวินัยในตนเอง หากการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญผู้เรียนขาดระเบียบวินัย ขาดความเข้มแข็งด้านจริยธรรม ขาดความรับผิดชอบ ขาดความอดทน และความมุ่งมั่นต่อความสำเร็จ และขาดวินัยในการปฏิบัติงาน การเรียนการสอนย่อมล้มเหลว ดังนั้นครูจำเป็นต้องปลูกฝังและสร้างวินัยในตนเองควบคู่ไปกับวิธีการเรียนรู้

4. การเรียนรู้จากการการคิดและการปฏิบัติจริง เป็นการเรียนรู้โดยการประมวลข้อมูลความรู้จากประสบการณ์ต่าง ๆ มาวิเคราะห์ให้เป็นความรู้ใหม่ วิธีการใหม่ เพื่อนำความรู้และวิธีการไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างเหมาะสมสอดคล้องกัน ผู้เรียนจะแสวงหาข้อมูลจากการอ่าน การสัมภาษณ์ การดูสื่อทางอิเล็กทรอนิกส์ การฟัง แล้วจดบันทึกข้อมูลนำมาวิเคราะห์คิดอย่างรอบคอบและนำความรู้ไปปฏิบัติจริง เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงจากแหล่งเรียนรู้ สื่อ เหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมรอบตัว นำมาสรุปผลสร้างความรู้ด้วยตนเอง

5. การเรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่น เป็นการเรียนรู้ที่มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นโดยการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ความคิดและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ด้วยการนำข้อมูลมาศึกษาทำความเข้าใจร่วมกัน คิดวิเคราะห์ ตีความ แปลความ สังเคราะห์ ข้อมูลและประสบการณ์สรุปเป็นข้อความรู้ ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เป็นการปลูกฝังคุณธรรม การอยู่ร่วมกัน และการทำงานร่วมกัน ทำให้พัฒนาทั้งทักษะทางสังคม และทักษะการทำงานที่ดี

6. การเรียนรู้โดยมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนและมีมีส่วนร่วมในผลงาน เป็นการให้ผู้เรียนร่วมกันวางแผนการเรียนรู้ และปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน เช่น การจัดนิทรรศการ การเขียนความรู้เป็นบทความ หรือจัดทำสมุดวิเคราะห์ความรู้ จัดทำแผนภูมิ การรายงานหน้าชั้น การจัดอภิปรายความรู้ การแสดงบทบาทสมมติ การแสดงละคร ฯลฯ ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ทักษะกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม มีความเป็นประชาธิปไตย รู้จักบทบาทหน้าที่แบ่งความรับผิดชอบ ปรึกษาหารือ ติดตามผล ประเมินผลงาน และบูรณาการความรู้จากหลายวิชา

7. การเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้หลักการเรียนรู้และความถนัดในการเรียนของตนเอง ผู้เรียนจะรู้กระบวนการเรียนรู้จากการที่ผู้สอนเปิดโอกาส และจัดสถานการณ์ให้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม เกิดการศึกษาค้นคว้าวิเคราะห์และสรุปผลการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้ต่อไป

8. การเรียนรู้เพื่อนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ เป็นการนำความรู้ที่ได้จากการเรียน เช่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะการปฏิบัติงาน ทักษะการวิเคราะห์ ทักษะสังเคราะห์ ทักษะการจัดการ ทักษะการดำเนินชีวิต และการมีมนุษยสัมพันธ์มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ

หลักจิตวิทยาการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย

การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับนักเรียน ครูผู้สอนมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการปลูกฝังความรู้ ความสามารถในการฟัง พูด อ่านและเขียนให้กับนักเรียนได้อย่างถูกต้อง และช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานในการเรียน และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาไทย ดังนั้นผู้สอนจึงมีความจำเป็นต้องเข้าใจในทฤษฎีจิตวิทยาการเรียนการสอนภาษาไทย ซึ่งเรื่องนี้ วรรณิการ์ พวงเกษม (2535, หน้า 35 - 38) ได้กล่าวถึงหลักจิตวิทยาเกี่ยวกับการสอนภาษาที่ครูจะต้องคำนึงถึงไว้ ดังนี้

1. ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differences) การเรียนการสอนภาษาไทยต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลมาก เพราะนอกจากการใช้ภาษาของเด็กที่แตกต่างกันแล้ว สภาพแวดล้อมของเด็กมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนภาษา เพราะเด็กบางคนเติบโตมาในกลุ่มที่มีได้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักในการดำรงชีวิตประจำวัน หรือเด็กบางกลุ่มใช้ภาษาถิ่นเป็นภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เด็กที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ต่างกันย่อมมีทักษะการใช้ภาษาต่างกัน และมีความสามารถในการรับรู้ที่ต่างกัน การสอนภาษาควรจะได้มีการทดสอบความรู้พื้นฐานของนักเรียนก่อนเสมอ เพื่อวัดความสามารถในการใช้ภาษาของแต่ละคน การสอนโดยการแบ่งกลุ่มละเด็กเก่งกับเด็กอ่อนไว้ด้วยกัน เพื่อให้เด็กเก่งได้ช่วยเหลือเด็กอ่อน และเด็กอ่อนได้ดูแบบอย่างจากเด็กเก่ง

2. ความพร้อม (Readiness) ความพร้อมก็คือสภาพความเจริญเติบโตของร่างกาย ความรู้สึกพื้นฐาน และความสนใจที่จะรับรู้สิ่งที่ครูสอน องค์ประกอบของความพร้อมของเด็กมีหลายประการได้แก่

2.1 วุฒิภาวะ (Maturity) คือ ความพร้อมที่จะรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ ตามอายุของเขา เด็กยังมีอายุน่าขึ้นความพร้อมที่จะรับรู้ก็มีมากขึ้น

2.2 ประสบการณ์เดิม (Experiences) หมายถึง ประสบการณ์ที่เด็กมีอยู่ก่อนที่จะรับรู้สิ่งที่ครูสอนใหม่ ถ้าประสบการณ์เดิมเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ใหม่ที่ครูสอน เด็กจะรับรู้ประสบการณ์ใหม่ได้เร็วขึ้น

2.3 ความสัมพันธ์ของบทเรียนกับตัวเด็ก หมายถึง จัดบทเรียนที่มีธรรมชาติสัมพันธ์กับความสนใจของเด็ก เด็กจะรับรู้ได้รวดเร็วขึ้น

3. กระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) การเรียนรู้คือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งมีผลมาจากที่บุคคลได้รับประสบการณ์ ที่มีผลต่อความเจริญงอกงามของบุคคล ทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา บุคคลจะสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม

4. เป้าหมายของการเรียนรู้ (Purposeful Learning) การตั้งเป้าหมายของครูก่อนการสอนเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้เป็นการกระตุ้นความสนใจ ในบทเรียนให้มากขึ้น เมื่อนักเรียนรู้ว่าจุดมุ่งหมายของการเรียนคืออะไร เรียนแล้วจะได้รับสาระประโยชน์อย่างไร ดังนั้น ครูผู้สอนต้องตั้ง จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมไว้ในแต่ละบท วิธีที่ดีที่สุดอีกประการหนึ่ง คือให้นักเรียนช่วยกันตั้งเป้าหมายในการเรียนแต่ละเรื่องไว้

5. การเรียนรู้โดยการฝึกฝน (Law of Exercise) การฝึกหัดบ่อย ๆ ทำให้การเรียนรู้ได้ผลเร็วยิ่งขึ้น ธอร์น ไคค์ (Thorndike) กล่าวว่า การกระทำซ้ำ ๆ จะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น วิชาภาษาไทยเป็นวิชาทักษะ การฝึกฝนบ่อย ๆ จะทำให้เกิดความแม่นยำในเนื้อหาดีขึ้น โดยเฉพาะเรื่องการใช้ภาษา การเขียน การอ่าน ถ้าทำได้บ่อย ๆ ความชำนาญจะเกิดขึ้น เขียนคำผิคน้อยลง ออกเสียงได้ถูกต้องชัดเจนยิ่งขึ้น จะเกิดการเรียนรู้เพราะมีประสบการณ์ตรง

6. การเรียนรู้โดยการลงมือกระทำด้วยตนเอง (Learning by doing) การได้จัดกิจกรรมเองจะเกิดการเรียนรู้ เพราะมีประสบการณ์ตรง

7. กฎแห่งผล (Law of Effect) ธอร์น ไคค์ (Thorndike) ได้กล่าวว่า ผลแห่งปฏิกิริยาตอบสนองใดเป็นที่พอใจ บุคคลย่อมกระทำการกิจกรรมนั้นซ้ำอีก หากเชื่อตามกฎนี้ การเมือหน่ายวิชาภาษาไทยของนักเรียนส่วนใหญ่ย่อมเกิดจากวิธีการสอนและการจัดกิจกรรมที่ไม่เหมาะสมของผู้เรียน นั่นคือ เด็กไม่พอใจที่จะเรียนวิชาภาษาไทย ทำให้เกิดการบกพร่องขึ้น ทางแก้ไขอย่างหนึ่งคือ การตรวจผลการทำงานของนักเรียน เมื่อนักเรียนเห็นว่าครูทำงานจริงจัง และได้ทราบผลการเรียนของตนอย่างสม่ำเสมอ เห็นทั้งข้อดีและข้อด้อยของตนเอง ย่อมเกิดกำลังใจที่จะแก้ไขข้อบกพร่องของตน และแสวงหาทางที่ถูกต้องในทางภาษาต่อไป

8. กฎแห่งการนำไปใช้ (Law of Use) การเรียนรู้จะเกิดผลดีเมื่อนำความรู้ที่นำไปใช้ วิชาภาษาไทยเป็นวิชาทักษะ ความแม่นยำในเนื้อหาวิชาขึ้นอยู่กับ การฝึกฝนและการนำไปใช้ ถ้าฝึกฝนไว้ดีแล้วแต่ไม่มีโอกาสใช้ไม่ซ้ำจะลืม ในการจัดการเรียนการสอนควรให้โอกาสนักเรียนได้ฝึกฝนบ่อย ๆ เพราะเมื่อนักเรียนได้ฝึกฝนบ่อยจะเกิดความคล่องแคล่วหรือทักษะ เช่น ให้นักเรียนฝึกพูดข้อความสั้น ๆ บ่อย ๆ นักเรียนจะเป็นคนที่กล้าพูด และพูดให้คนฟังรู้เรื่อง

9. กฎแห่งแรงจูงใจ (Law of Motivation) ภาษาไทยเป็นวิชาที่นักเรียนมักไม่ใส่ใจหรือให้ความสนใจน้อย เพราะนักเรียนต่างคิดว่าเป็นเรื่องที่รู้อยู่แล้วและใช้อยู่เป็นประจำ ดังนั้น การสอนที่จะให้ได้ผลต้องอาศัยแรงจูงใจเป็นสำคัญแรงจูงใจที่สำคัญที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ ได้แก่

9.1 บุคลิกภาพของครู

9.2 วิธีการสอน

9.3 ความสำเร็จผลในการเรียนรู้ของผู้เรียน

9.4 การยกย่องชมเชย

9.5 สื่อการเรียน

9.6 การได้มีโอกาสร่วมกิจกรรม

9.7 การได้มีโอกาสเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่ผู้อื่น

9.8 ผลงานมีโอกาสได้รับการเผยแพร่

10. การเสริมกำลังใจ (Reinforcement) การเสริมกำลังใจ เป็นการทำให้นักเรียนเกิด ความภาคภูมิใจที่ตนทำอะไรถูกต้อง เหมาะสมแล้วได้รับคำชมเชย การเสริมกำลังใจทำได้ โดยการพูดคุยยกย่องชมเชย การให้รางวัล การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมและสนับสนุนให้ ทำ เมื่อทราบว่านักเรียนมีความสามารถ

การนำหลักจิตวิทยามาใช้ในการเรียนการสอน นอกจากจะช่วยให้ครูผู้สอนเข้าใจ นักเรียนมากขึ้นและสามารถส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มความสามารถแล้วยังเป็น ข้อมูลสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมให้กับนักเรียนอีกด้วย การจัดกิจกรรม การเรียนการสอนภาษาไทย นักเรียนต้องฝึกฝนการใช้ทักษะทางภาษาทุกทักษะอย่างสม่ำเสมอ การเข้าใจพฤติกรรมของนักเรียนจะช่วยให้ครูวางแผนการจัดการเรียนการสอนได้ตรงกับ ความต้องการของนักเรียนมากยิ่งขึ้น

แผนการจัดการเรียนรู้

1. ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ มีผู้ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ หรือแผนการสอน ไว้ดังนี้ กรมวิชาการ (2546, หน้า 14) ได้ให้ความหมายของแผนการจัด การเรียนรู้ ไว้ว่า

แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แผนซึ่งครูเตรียมการจัดการเรียนรู้ให้แก่นักเรียน โดยการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แผนการใช้สื่อการเรียนรู้ แผนการวัดผลประเมินผล โดยการวิเคราะห์จากคำอธิบายรายวิชา หรือหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งยึดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และสาระการเรียนรู้ที่กำหนด อันสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

ลำลี รักสุทธี (2544, หน้า 42) กล่าวถึง แผนการจัดการเรียนรู้ว่า หมายถึง แผนการหรือ โครงการ ที่จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อใช้ในการปฏิบัติการสอนในรายวิชาใดวิชาหนึ่ง เป็นการระดมสรรพวิธีที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัฒนาพร ระจิบทุกษ์ (2542, หน้า 1) กล่าวว่า แผนการจัดการเรียนรู้หมายถึงแผนการ หรือโครงการที่จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อใช้ในการปฏิบัติการสอนในรายวิชาใดวิชาหนึ่ง เป็นการเตรียมการสอนอย่างมีระบบ และเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ไปสู่จุดประสงค์การเรียนรู้ และจุดหมายของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การวางแผนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อหรือแหล่งการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล ซึ่งยึดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้ที่กำหนด ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

2. ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้หรือแผนการสอนเปรียบได้กับพิมพ์เขียวของวิศวกร หรือสถาปนิกที่ใช้เป็นหลักในการควบคุมงานก่อสร้าง วิศวกรหรือสถาปนิกจะขาดพิมพ์เขียวไม่ได้ฉันใด ผู้เป็นครูก็จะขาดแผนการสอนไม่ได้ฉันนั้น ดังนั้นแผนการสอนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น พอสรุปความสำคัญได้ดังนี้ (อาภรณ์ ใจเที่ยง, 2540, หน้า 203)

2.1 ทำให้เกิดการวางแผนวิธีสอนวิธีเรียนที่มีความหมายยิ่งขึ้น เพราะเป็นการจัดทำอย่างมีหลักการที่ถูกต้อง

2.2 ช่วยให้ครูมีคู่มือการสอนที่ทำด้วยตนเอง ทำให้เกิดความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน ทำให้สอนได้ครบถ้วนตรงตามหลักสูตร และสอนได้ทันเวลา

2.3 เป็นผลงานวิชาการที่สามารถเผยแพร่เป็นตัวอย่างได้

2.4 ช่วยให้ความสะดวกแก่ครูผู้มาสอนแทนในกรณีที่ผู้สอนไม่สามารถเข้าสอนได้

สำลี รักสุทธี (2544, หน้า 43 - 45) ให้ความสำคัญของแผนการสอน ไว้ดังนี้

1. แผนการสอนเป็นผลงานทางวิชาการชิ้นสำคัญของครู หมายความว่า แม้ครูจะไม่มีผลงานทางวิชาการด้านอื่น แต่อย่างน้อยที่สุด ครูจะต้องมีแผนการสอนเป็นของตนเองจึงจะเรียกว่าครูมืออาชีพ ด้วยเหตุแผนการจัดการเรียนรู้เป็นที่ยอมรับในฐานะผลงานทางวิชาการชิ้นสำคัญ เมื่อครูจะส่งผลงานทางวิชาการทุกครั้ง

2. แผนการจัดการเรียนรู้คือเข็มทิศบอกทางครู ถ้าหากครูไม่มีแผนการจัดการเรียนรู้ อาจพานักเรียน เดินทางอย่างไร้จุดหมาย การเรียนการสอนอาจจบหลักสูตร แต่ผู้เรียนไม่จบนำผู้โดยสารขึ้นผู้ฟังแห่งการเรียนรู้อย่าง ใจเขาใจเราปัญญา อวิชายังครอบงำผู้เรียนอยู่ต่อไปและต่อไป

3. แผนการจัดการเรียนรู้เหมือนพิมพ์เขียวของครู ครูมีหน้าที่ออกแบบทางการศึกษา เพื่อสร้างคน ครูต้องสร้างคน (เด็ก) ตามพิมพ์เขียว (แผนการจัดการเรียนรู้) ตามที่ตนเองเป็นผู้ออกแบบ หากครูสอนโดยไม่มีการเตรียมการหรือทำแผนไว้ล่วงหน้า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอาจผ่านไปอย่างลุ่ม ๆ คอน ๆ

4. แผนการจัดการเรียนรู้คือแผนที่บอกเป้าหมายการเดินทางครู/ผู้เรียน

ดังนั้นสรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้เป็นเครื่องมือของครูในการนำผู้เรียนไปสู่จุดหมายปลายทางที่ตั้งไว้ ซึ่งจะเป็นตัวชี้วัดคุณภาพของครูและวงการศึกษาด้วย

3. แนวการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ก็คือแผนการสอนนั่นเอง แต่เป็นแผนที่เน้นให้นักเรียนได้พัฒนาการเรียนของตนด้วยกิจกรรมหลากหลาย มีครูเป็นผู้แนะนำ หรือจัดแนวการเรียนแก่นักเรียน แผนการจัดการเรียนรู้ควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนรู้จักคิด ศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์วิจารณ์ข้อมูลและสังเคราะห์เป็นความรู้ของตนเอง นักเรียนจะอ่านหนังสือ จดบันทึก และควรจะได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เรียนรู้จากครูวิทยากรท้องถิ่น จากสถานที่ต่าง ๆ ในชุมชน จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น อินเทอร์เน็ต ซีดีรอม วีดิทัศน์ เป็นต้น กรมวิชาการ (2544, หน้า 93) การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้มีแนวการเรียบเรียง ดังนี้

3.1 นำหน่วยการเรียนรู้มาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ทุกหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ทำได้ 2 รูปแบบ คือ

3.1.1 แผนการจัดการเรียนรู้เป็นแผนการจัดการเรียนรู้อย่อยเป็นรายชั่วโมง

3.1.2 แผนการจัดการเรียนรู้เป็นแผนการเรียนรู้อย่างรวม ไม่แยกเป็นรายชั่วโมง ครูจะต้องนำไปจัดทำเป็นแผนการเรียนรู้อย่อยเอง

3.2 ส่วนประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย

3.2.1 ชื่อหน่วยที่ และชื่อหน่วย ชั้นที่สอน และเวลาการสอน

3.2.2 หน่วยการเรียนรู้จัดเป็นแผนจัดการเรียนรู้อย่อย ก็คือ หัวข้อเรื่องการเรียนรู้ จะเป็นกี่แผน ขึ้นกับหัวข้อการเรียนรู้ที่กำหนดในสาระการเรียนรู้

3.2.3 จุดประสงค์การเรียนรู้ กำหนดมาจากผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

3.2.4 สาระการเรียนรู้ คือ เนื้อหาสาระการเรียนรู้ที่เป็นหัวข้อย่อยที่จะสอน

3.2.5 กระบวนการจัดการเรียนรู้ คือ การจัดวิธีการสอนและกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูและนักเรียนจะต้องปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอน

3.2.6 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ คือ การกำหนดวิธีการวัดผลและการประเมินผล เช่น การสังเกต การตรวจผลงาน การทดสอบ เป็นต้น การวัดและประเมินผล จะกำหนดเกณฑ์การสังเกต การตรวจผลงาน และพฤติกรรมการเรียน ซึ่งเป็นการประเมินจากสภาพจริง

3.2.7 สื่อและแหล่งการเรียนรู้ จะกำหนดหนังสือประกอบการเรียน สถานที่ที่จะศึกษา วิทยากร เป็นต้น

ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง นอกจากความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการจัดทำและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แล้ว ครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ในด้านแนวคิดหลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เทคนิคการเรียนการสอน

การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางรวมทั้งการวัดและประเมินผลการเรียนที่สอดคล้องกับการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางด้วย เพื่อจะได้นำความรู้ดังกล่าวมาใช้ประกอบการจัดทำ รายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบของแผนการสอนให้สมบูรณ์ ชัดเจน ถูกต้อง และสัมพันธ์ สอดคล้องกัน เป็นแผนการสอนที่เน้น “ผู้เรียน” เป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้อย่างแท้จริง การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์และความสนใจ ในการเรียนภาษาไทยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบ/วิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยการนำการเรียนรู้แบบร่วมมือ การเรียนรู้แบบซิปปา

การเรียนรู้แบบร่วมมือ

1. ความหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

การเรียนรู้แบบร่วมมือ คือการเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อยโดยมีสมาชิกกลุ่มที่มีความสามารถ แตกต่างกันประมาณ 3 – 6 คนช่วยกันเรียนรู้เพื่อไปสู่เป้าหมายของกลุ่ม นักการศึกษาคนสำคัญ ที่เผยแพร่แนวคิดของการเรียนรู้แบบนี้เป็นคือ สลาวัน (Slavin) เดวิด จอห์นสัน (David Johnson) และโรเจอร์ จอห์นสัน (Roger Johnson) เขากล่าวว่าในการจัดการเรียนการสอนโดยทั่วไป เรามักจะไม่ให้ความสนใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน ส่วนใหญ่ เรามักจะมุ่งไปปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน หรือระหว่าง ผู้เรียนกับบทเรียน ความสัมพันธ์ ระหว่างผู้เรียนเป็นมิติที่มักจะถูกมองข้ามไปทั้ง ๆ ที่มีผลการวิจัยชี้ชัดเจนว่า ความรู้สึกรัก ของผู้เรียนต่อตนเอง ต่อโรงเรียน ครูและเพื่อนร่วมชั้น มีผลต่อการเรียนรู้มาก จอห์นสัน และ จอห์นสัน (Johnson & Johnson, 1994 , pp. 31 – 32 อ้างถึงใน ทิศนา แจมมณี, 2545, หน้า 98 – 99) กล่าวว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนมี 3 ลักษณะคือ

- 1.1 ลักษณะการแข่งขันกัน ในการศึกษาเรียนรู้ ผู้เรียนแต่ละคนจะพยายามเรียน ให้ได้ดีกว่าคนอื่น เพื่อให้ได้คะแนนดี ได้รับการยกย่อง หรือได้รับการตอบแทนในลักษณะต่าง ๆ
- 1.2 ลักษณะต่างคนต่างเรียน คือ แต่ละคนต่างก็รับผิดชอบดูแลตนเองให้เกิด การเรียนรู้ ไม่ยุ่งเกี่ยวกับผู้อื่น

1.3 ลักษณะร่วมมือกันหรือช่วยกันในการเรียนรู้ คือ แต่ละคนต่างก็รับผิดชอบใน การเรียนรู้ของตน และในขณะที่เดียวกันก็ต้องช่วยให้สมาชิกคนอื่นเรียนรู้ด้วย จอห์นสัน และ จอห์นสันชี้ให้เห็นว่า การจัดการศึกษาปัจจุบันมักส่งเสริมการเรียนรู้แบบแข่งขัน ซึ่งอาจทำให้ ผู้เรียนเคยชินต่อการแข่งขันเพื่อแย่งชิงผลประโยชน์มากกว่า การร่วมมือกันแก้ปัญหาอย่างไรก็ตาม เขาแสดงความเห็นว่าเราควรให้โอกาสผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้ง 3 ลักษณะ โดยรู้จักใช้ลักษณะการเรียนรู้ อย่างเหมาะสมกับสภาพการณ์ ทั้งนี้เพราะในชีวิตประจำวัน ผู้เรียนจะต้องเผชิญสถานการณ์ที่มี

ทั้ง 3 ลักษณะ แต่เนื่องจากการศึกษาปัจจุบันมีการส่งเสริมการเรียนรู้แบบแข่งขันและแบบรายบุคคล อยู่แล้ว เราจึงจำเป็นต้องหันมาส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี รวมทั้งได้เรียนรู้ทักษะทางสังคมและการทำงานร่วมกับผู้อื่นซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งในการดำรงชีวิตด้วย

2. องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

การเรียนรู้แบบร่วมมือไม่ได้มีความหมายเพียงว่า ในการจัดให้ผู้เรียนเข้ากลุ่มแล้ว ให้งานและบอกผู้เรียนให้ช่วยกันทำงานเท่านั้น การเรียนรู้จะเป็นแบบร่วมมือได้ ต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญครบ 5 ประการดังนี้ (Johnson & Johnson, 1994, pp. 31 – 37 อ้างถึงใน ทิศนา ขัมมณี, 2545, หน้า 99 - 106)

2.1. การพึ่งพาและเกื้อกูลกัน (Positive Interdependence) กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือ จะต้องมีความตระหนักว่า สมาชิกกลุ่มทุกคนมีความสำคัญและความสำเร็จของกลุ่มขึ้นกับสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ในขณะที่เดียวกันสมาชิกแต่ละคนจะประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อกลุ่มประสบความสำเร็จ ความสำเร็จของบุคคล ของกลุ่มขึ้นอยู่กับกันและกัน ดังนั้นแต่ละคนต้องรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตน และในขณะที่เดียวกันก็ช่วยเหลือสมาชิกคนอื่น ๆ ด้วย เพื่อประโยชน์ร่วมกัน การจัดกลุ่มเพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีการพึ่งพาช่วยเหลือเกื้อกูลกันนี้ทำได้หลายทาง เช่น การให้ผู้เรียนมีเป้าหมายเดียวกัน หรือให้ผู้เรียนกำหนดเป้าหมายในการทำงาน/ การเรียนรู้ร่วมกัน (Positive Goal Interdependence) การให้รางวัล ตามผลงานของกลุ่ม (Positive Reward Interdependence) การให้งานหรือวัสดุอุปกรณ์ที่ทุกคน ต้องทำหรือให้ร่วมกัน (Positive Resource Interdependence) การมอบหมายบทบาทหน้าที่ ในการทำงานร่วมกันให้แต่ละคน (Positive Role Interdependence)

2.2. การปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด (Face – to – Face Promotive Interaction) การที่สมาชิกในกลุ่มมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน และกันในทางที่จะช่วยให้กลุ่มบรรลุเป้าหมาย สมาชิกกลุ่มจะห่วงใย ไว้วางใจ ส่งเสริม และช่วยเหลือกันและกันในการทำงานต่าง ๆ ร่วมกัน ส่งผลให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

2.3. ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ของสมาชิกแต่ละคน (Individual Accountability) สมาชิกในกลุ่มการเรียนรู้ทุกคนจะต้องมีหน้าที่รับผิดชอบ และพยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ ไม่มีใครที่จะได้รับประโยชน์โดยไม่ทำหน้าที่ของตน ดังนั้นกลุ่มจึงจำเป็นต้องมีระบบการตรวจสอบผลงาน ทั้งที่เป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่ม วิธีการที่สามารถส่งเสริมให้ทุกคนได้ทำหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่ที่มีหลายวิธี เช่น การจัดกลุ่มให้เล็ก เพื่อ

จะได้ มีการเอาใจใส่กันและกันได้อย่างแท้จริง การทดสอบเป็นรายบุคคลการจัดกลุ่มให้เล็ก เพื่อจะได้มีการ เอาใจใส่กันและกันได้อย่างแท้จริง การทดสอบเป็นรายบุคคล การสุ่มเรียกชื่อให้รายงาน ครุสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนในกลุ่ม การจัดกลุ่มให้กลุ่มผู้สังเกตการณ์ การให้ผู้เรียนสอนกัน และกัน เป็นต้น

2.4 การใช้ทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย (Interpersonal and Small – Group Skills) การเรียนรู้แบบร่วมมือจะประสบความสำเร็จได้ ต้องอาศัยทักษะที่สำคัญ ๆ หลายประการ เช่น ทักษะทางสังคม ทักษะการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการสื่อสาร และทักษะการแก้ปัญหาขัดแย้ง รวมทั้งการเคารพ ยอมรับ และไว้วางใจกันและกัน ซึ่งครูควรสอนและฝึกให้แก่ผู้เรียนเพื่อช่วยเพื่อช่วยให้ดำเนินงานไปได้

2.5 การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่ม (Group Processing) กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือ จะต้องมีการวิเคราะห์กระบวนการทำงานของกลุ่มเพื่อช่วยให้กลุ่มเกิดการเรียนรู้และปรับปรุง การทำงานให้ดีขึ้น การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่มครอบคลุมการวิเคราะห์เกี่ยวกับวิธีการทำงาน ของกลุ่ม พฤติกรรมของสมาชิกกลุ่ม และผลงานของกลุ่ม การวิเคราะห์การเรียนรู้นี้อาจทำโดยครู หรือผู้เรียน หรือทั้งสองฝ่ายการวิเคราะห์กระบวนการกลุ่มนี้เป็นยุทธวิธีหนึ่งที่ส่งเสริมให้กลุ่ม ตั้งใจทำงานเพราะรู้ว่าจะได้รับข้อมูลป้อนกลับ และช่วยฝึกทักษะการรู้คิด (Metacognition) คือ สามารถที่จะประเมินการคิดและพฤติกรรมของตนที่ได้ทำไป

3. ผลดีของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

การเรียนรู้แบบร่วมมือได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายมาก นับตั้งแต่รายงานวิจัย เรื่องแรกได้รับการตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1898 ปัจจุบันมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยมีงานวิจัยเชิงทดลอง ประมาณ 600 เรื่อง และงานวิจัยเชิงหาความสัมพันธ์ประมาณ 100 เรื่อง ผลจากการวิจัยทั้งหลาย ดังกล่าวพบว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือส่งผลดีต่อผู้เรียนตรงกันในด้านต่าง ๆ ดังนี้ (Johnson, Johnson & Holubec, 1994, pp. 13 – 14 อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี, 2545, หน้า 101)

3.1 มีความพยายามที่จะบรรลุเป้าหมายมากขึ้น (Greater Efforts to Achieve) การเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยให้ผู้เรียนมีความพยายามที่จะเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมายเป็นผลทำให้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและมีผลงานมากขึ้น การเรียนรู้มีความคงทนมากขึ้น (Long – Term Retention) มีแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีการใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพใช้เหตุผล ดีขึ้น และคิดอย่างมีวิจารณญาณมากขึ้น

3.2 มีความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนดีขึ้น (More Positive Relationships Among Students) การเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยให้ผู้เรียนมีน้ำใจนักกีฬามากขึ้นใส่ใจในผู้อื่นมากขึ้น ใส่ใจในผู้อื่นมากขึ้น เห็นคุณค่าของความแตกต่างความหลากหลาย การประสานสัมพันธ์ และการร่วมกลุ่ม

3.3 มีสุขภาพจิตดีขึ้น (Greater Psychological Health) การเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยให้ผู้เรียนมีสุขภาพจิตดีขึ้น มีความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับตนเองและมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น นอกจากนั้นยังช่วยพัฒนาทักษะทางสังคมและความสามารถในการเผชิญกับความเครียดและความผันแปรต่าง ๆ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541, หน้า 20) ได้รวบรวมผลการวิจัยเกี่ยวกับผลดีของการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Co - operative Learning) ไว้ดังนี้

1. จะช่วยเสริมสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนรู้ นักเรียนในกลุ่มทุกคนสามารถจะช่วยเหลือ แลกเปลี่ยน และให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน ในบรรยากาศที่เป็นกันเองและเปิดเผย
2. จะทำให้เกิดการเรียนรู้ในกลุ่มย่อยเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พูดคุย อภิปราย และซักถามจนเกิดความเข้าใจอย่างชัดเจน คนที่เรียนรู้ได้ไวสามารถช่วยเหลือคนที่เรียนช้าเพื่อตามเพื่อนให้ทัน
3. ช่วยลดปัญหาด้านวินัยในชั้นเรียน ทุกคนในห้องเรียนจะให้กำลังใจ ขอมือร่วมมือ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สมาชิกในกลุ่มจะรับผิดชอบในความสำเร็จของกลุ่ม จึงจำเป็นต้องร่วมมือกันในการพัฒนาและเสริมสร้างพฤติกรรมอันพึงประสงค์ให้เกิดขึ้นในกลุ่ม การขาดเรียน พฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง การได้เลิกลงในชั้นเรียนจึงไม่ปรากฏให้เห็น
4. จะช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การที่นักเรียนเก่งช่วยนักเรียนอ่อน นักเรียนเก่งจะเรียนรู้ความคิดรวบยอดของเรื่องที่กำลังเรียนได้ชัดเจนขึ้น ในขณะที่ด้วยกันนักเรียนที่เรียนอ่อนหรือเรียนช้าย่อมเรียนรู้ความคิดรวบยอดจากเพื่อนซึ่งใช้ภาษาใกล้เคียงกันได้ง่ายขึ้นกว่าการเรียนจากครู
5. ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ได้ศึกษาค้นคว้า ทำงาน และแก้ปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีอิสระในการตัดสินใจด้วยตนเอง
6. มีทักษะในการบริหารจัดการ การเป็นผู้นำ การมีมนุษยสัมพันธ์ และการสื่อความหมายได้ดีกว่านักเรียนที่ไม่มีประสบการณ์ในการเรียนแบบมีส่วนร่วม
7. ช่วยเตรียมผู้เรียนให้ออกไปใช้ชีวิตในโลกความเป็นจริง ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจมากกว่าการแข่งขันแบบเผชิญหน้า ห้องเรียนแบบมีส่วนร่วมจะสะท้อนให้เห็นภาพชีวิตจริงในอนาคตของผู้เรียนภายหลังสำเร็จการศึกษา

ผลที่เกิดทางด้านพุทธิพิสัย มีดังนี้

1. มีความคงทนในการเรียนรู้
2. สามารถนำสิ่งที่เรียนรู้แล้วไปใช้ทำให้เกิดการถ่ายโอนข้อเท็จจริง มโนคติ
3. มีความสามารถทางภาษา

4. สามารถแก้ปัญหาได้
 5. มีทักษะความร่วมมือในการทำงาน
 6. มีความคิดสร้างสรรค์
 7. เกิดความตระหนักและรู้จักใช้ความสามารถของตนเอง
 8. มีความสามารถในการแสดงบทบาทที่ได้รับมอบหมาย
- ผลที่เกิดทางด้านจิตพิสัย มีดังนี้**

1. มีความสนุกสนานและเกิดความพอใจในการเรียนรู้
2. มีเจตคติที่ดีต่อโรงเรียน
3. มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์
4. ลดความอคติและความลำเอียง
5. รู้จักตนเองและตระหนักในคุณค่าของตนเอง
6. ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล
7. ยอมรับการพัฒนาทักษะระหว่างบุคคล

4. ประเภทของการจัดกลุ่มของการเรียนรู้แบบร่วมมือ กลุ่มการเรียนรู้ที่ใช้อยู่โดยทั่วไป

มี 3 ประเภท คือ

4.1 กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างเป็นทางการ (Formal Cooperative Learning Groups) กลุ่มประเภทนี้ ครูจัดขึ้นโดยการวางแผน จัดระเบียบ กฎเกณฑ์ วิธีการและเทคนิคต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้ร่วมมือกันเรียนรู้สาระต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจเป็นหลาย ๆ ชั่วโมงหลาย ๆ ชั่วโมงติดต่อกัน หรือหลายสัปดาห์ติดต่อกันจนกระทั่งผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และบรรลุจุดมุ่งหมายตามที่กำหนด

4.2 กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างไม่เป็นทางการ (Informal Cooperative Learning Groups) กลุ่มประเภทนี้ครูจัดขึ้นเฉพาะกิจเป็นครั้งคราวโดยสอดแทรกอยู่ในการสอนปกติอื่น ๆ โดยเฉพาะการสอนแบบบรรยาย ครูสามารถจัดกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือสอดแทรกเข้าไปเพื่อช่วยให้ผู้เรียนมุ่งความสนใจหรือความคิดเป็นพิเศษในสาระบางจุด

4.3 กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างถาวร (Cooperative Base Groups) กลุ่มประเภทนี้เป็นกลุ่มการเรียนรู้ที่สมาชิกกลุ่มมีประสบการณ์การทำงาน/ การเรียนรู้ร่วมกันมานานจนกระทั่งเกิดสัมพันธภาพที่แน่นแฟ้น สมาชิกกลุ่มที่มีความผูกพัน ห่วงใย ช่วยเหลือกันและกันอย่างต่อเนื่อง

ในการเรียนรู้แบบร่วมมือมักจะมีกระบวนการดำเนินงานที่ต้องทำเป็นประจำ

เช่น การเขียนรายงาน การเสนอผลงานต่อกลุ่ม การตรวจผลงาน เป็นต้น ในการทำงานที่เป็นกิจวัตรดังกล่าว ครูควรจัดระเบียบขั้นตอนการทำงาน หรือฝึกฝนให้ผู้เรียนดำเนินงานอย่างเป็นระบบระเบียบเพื่อช่วยให้งานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการที่ใช้หรือดำเนินการ

ในกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือนี้เรียกว่า “Cooperative Learning Scripts” (Johnson, Johnson & Holubec, 1994. pp. 1 - 4 อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี, 2545, หน้า 103) ซึ่งหากสมาชิกกลุ่มปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานาน จะเกิดเป็นทักษะที่ชำนาญในที่สุด

5. การประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ครูสามารถนำหลักการของการเรียนรู้แบบร่วมมือ ไปจัดการเรียนการสอนของตนได้ โดยการพยายามจัดกลุ่มการเรียนรู้ให้มีองค์ประกอบครบ 5 ประการดังกล่าวข้างต้น และใช้เทคนิค วิธีการต่างๆ ในการช่วยให้องค์ประกอบทั้ง 5 สัมฤทธิ์ผล โดยทั่วไป การวางแผนบทเรียนและจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้แบบร่วมมือมีประเด็นที่สำคัญดังนี้ (Johnson, Johnson & Holubec, 1994, pp. 1 - 14 อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี, 2545, หน้า 103 - 105)

ด้านการวางแผนการจัดการเรียนการสอน มีดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายของบทเรียนทั้งทางด้านความรู้และทักษะกระบวนการต่าง ๆ
2. กำหนดขนาดของกลุ่ม กลุ่มควรมีขนาดเล็ก ประมาณ 3 – 6 คน กลุ่มขนาด 4 คนจะเป็นขนาดที่เหมาะสมที่สุด
3. กำหนดองค์ประกอบของกลุ่มหมายถึงการจัดผู้เรียนเข้ากลุ่มซึ่งอาจทำ โดยการสุ่มหรือการเลือกให้เหมาะกับวัตถุประสงค์ โดยทั่วไปกลุ่มจะต้องประกอบไปด้วยสมาชิกที่คล่องในด้านต่าง ๆ เช่น เพศ ความสามารถ ความถนัด เป็นต้น
4. กำหนดบทบาทของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดและมีส่วนร่วมในการทำงานอย่างทั่วถึง ครูควรมอบหมายบทบาทหน้าที่ในการทำงานให้ทุกคน และบทบาทหน้าที่นั้นๆ จะต้องเป็นส่วนหนึ่งของงานอันเป็นจุดมุ่งหมายของกลุ่ม ครูควรจัดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกให้อยู่ในลักษณะที่จะต้องพึ่งพาอาศัยและเกื้อกูลกัน บทบาทหน้าที่ในการทำงานเพื่อการเรียนรู้มีจำนวนมาก เช่น บทบาท ผู้นำกลุ่ม ผู้สังเกตการณ์ เลขานุการ ผู้เสนอผลงาน ผู้ตรวจสอบผลงาน เป็นต้น
5. จัดสถานที่ให้เหมาะสมในการทำงานและการมีปฏิสัมพันธ์กัน ครูจำเป็นต้องคิดออกแบบการจัดห้องเรียนหรือสถานที่ที่จะใช้ในการเรียนรู้ให้อึดและสะดวกต่อการทำงานของกลุ่ม
6. จัดสาระ วัสดุ หรืองานที่จะให้ผู้เรียนทำ วิเคราะห์สาระ/งาน/หรือวัสดุ ที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และจัดแบ่งสาระหรืองานนั้นในลักษณะที่ให้ผู้เรียนแต่ละคนมีส่วนในการช่วยกลุ่มและพึ่งพากันในการเรียนรู้

ด้านการสอน ครูควรมีการเตรียมกลุ่มเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน ดังนี้

1. อธิบายชี้แจงเกี่ยวกับงานของกลุ่ม ครูควรอธิบายถึงจุดมุ่งหมายของบทเรียน เหตุผลในการดำเนินงานต่าง ๆ รายละเอียดของงานและขั้นตอนในการทำงาน
2. อธิบายเกณฑ์การประเมินผลงาน ผู้เรียนจะต้องมีความเข้าใจตรงกันว่าความสำเร็จของงานอยู่ตรงไหน งานที่คาดหวังจะมีลักษณะอย่างไร เกณฑ์ที่จะใช้ในการวัดความสำเร็จของงานคืออะไร
3. อธิบายถึงความสำคัญและวิธีการของการฟังและเกื้อกูลกันครูควรอธิบายหลักเกณฑ์ ระเบียบ กติกา บทบาทหน้าที่ และระบบการให้รางวัลหรือประโยชน์ที่กลุ่มจะได้รับในการร่วมมือกันเรียนรู้
4. อธิบายวิธีการช่วยเหลือกันระหว่างกลุ่ม
5. อธิบายถึงความสำคัญและวิธีการในการตรวจสอบความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของแต่ละคนได้รับมอบหมาย เช่น การสุ่มเรียกชื่อผู้เสนอผลงาน การทดสอบ การตรวจสอบผลงาน เป็นต้น
6. ชี้แจงพฤติกรรมที่คาดหวัง หากครูชี้แจงให้ผู้เรียนได้อย่างชัดเจนว่าต้องการให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมอะไรบ้าง จะช่วยให้ผู้เรียนรู้ความคาดหวังที่มีต่อตนและพยายามจะแสดงพฤติกรรมนั้น

ภารกิจที่ครูต้องทำ นลินี บำเรอราช (ม.ป.ป.) ได้กล่าวถึงลักษณะการเรียนรู้ร่วมกันจะเกิดขึ้นได้ขึ้นอยู่กับการปฏิบัติตามภารกิจของครู ต่อไปนี้

1. กำหนดจุดประสงค์ ทั้งจุดประสงค์ตามเนื้อหาวิชาและจุดประสงค์ของการเรียนรู้ร่วมกันกันว่าจะฝึกทักษะอะไร
2. วางแผนในการจัดภาพชั้นเรียน การจัดกลุ่มนักเรียน โดยยึดหลักว่าให้มีความคล่องกันทั้งด้านความสามารถ เก่ง อ่อน ปานกลาง และพิเศษสูง – ชาย กลุ่มที่กำหนดขึ้นนี้ต้องทำงานร่วมกันอย่างน้อย 1 ภาคเรียน เพื่อได้เรียนรู้การปฏิบัติตนในบทบาทต่าง ๆ
3. เตรียมบทเรียนและสื่อการสอน
4. กำหนดบทบาทของนักเรียนในกลุ่มในการทำงานกลุ่มแต่ละครั้ง ว่าควรมีบทบาทใดบ้าง และให้มีการสลับบทบาทกันใน 1 ภาคเรียน ทุกครบทุกบทบาท ดังต่อไปนี้
 - 4.1 ผู้นำ (Leader) ทำหน้าที่กำกับการทำงานของกลุ่ม
 - 4.2 ผู้อ่าน (Reader) ทำหน้าที่อ่านข้อมูลหรือปัญหาให้นักเรียนในกลุ่มเข้าใจหรืออธิบายงาน
 - 4.3 ผู้เขียนหรือผู้บันทึก (Writer/ Recorder) ทำหน้าที่จดคำตอบของคนในกลุ่มเขียน

รายงาน

4.4 ผู้ตรวจสอบความถูกต้องของผลงาน และตรวจสอบว่าทุกคนมีความรู้ดีในเรื่องที่เรียน หรือรู้ดีในงานที่ทำเหมือนกัน

4.5 ผู้ชมเซยทำหน้าที่ชมเพื่อน หรือเสริมแรงเพื่อน

4.6 ผู้ควบคุมเวลาทำหน้าที่รักษาเวลา

4.7 ผู้สังเกต ทำหน้าที่สังเกตว่า ผู้ร่วมงานแต่ละคนทำงานอย่างไร

5. กำหนดงานที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ร่วมกัน ในด้านการพึ่งพาอาศัยกันในทางบวกว่า จะให้ทำงานอะไร เพียงใด และกำหนดงานที่จะตรวจสอบในด้านความรับผิดชอบรายบุคคล

6. อธิบายให้นักเรียนเข้าใจอย่างชัดเจนว่า นักเรียนควรแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในทางใดออกมาบ้าง

7. ควบคุมการทำงานของนักเรียน

8. ช่วยเหลือการทำงานของนักเรียน

9. สอนทักษะในการทำงานร่วมกัน

10. วัดผลความสำเร็จของการทำงานร่วมกัน

11. สรุปบทเรียนหลังการทำงานเสร็จแล้ว

12. วัดผลคุณภาพและปริมาณความรู้ของนักเรียน

13. ประเมินผลการทำงานของกลุ่ม

การควบคุมกำกับและการช่วยเหลือกลุ่ม

1. ดูแลให้สมาชิกกลุ่มมีการปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด

2. สังเกตการณ์ทำงานร่วมกันของกลุ่ม ตรวจสอบว่า สมาชิกกลุ่มมีความเข้าใจในงานหรือบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายหรือไม่ สังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ ของสมาชิกให้ข้อมูลป้อนกลับ ให้แรงเสริม และบันทึกข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของกลุ่ม

3. เข้าไปช่วยเหลือกลุ่มตามความเหมาะสม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของงานและการทำงาน เมื่อพบว่ากลุ่มต้องการความช่วยเหลือ ครูสามารถเข้าไปชี้แจง สอนซ้ำ หรือให้ความช่วยเหลืออื่น ๆ

4. สรุปการเรียนรู้ ครูควรให้กลุ่มสรุปประเด็นการเรียนรู้ที่ได้จากการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อช่วยให้การเรียนรู้มีความชัดเจนขึ้น

การประเมินผลและวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้

1. ประเมินผลการเรียนรู้ ครูประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย และควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน

2. วิเคราะห์กระบวนการทำงานและกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ครูควรจัดให้ผู้เรียนมีเวลาในการวิเคราะห์การทำงานของกลุ่มและพฤติกรรมของสมาชิกกลุ่ม เพื่อให้กลุ่มมีโอกาสเรียนรู้ที่จะปรับปรุงส่วนบกพร่องของกลุ่ม

วิธีวัดผลที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ผู้เรียน นลินี บำเรอราช (ม.ป.ป.) กล่าวว่า ครูควรกำหนดวิธีวัดผล และแจ้งให้ผู้เรียนทราบดังนี้

1. การวัดผลใช้แบบอิงเกณฑ์ และจะวัดผลทั้งด้านความรู้ และด้านการทำงานกลุ่ม
2. วิธีการที่ใช้อาจเลือกงานของคนใดคนหนึ่งในกลุ่ม ตรวจสอบแล้วให้คะแนน และให้ถือว่าเป็นคะแนนที่ทุกคนในกลุ่มได้เท่ากัน เพื่อให้ทุกคนต้องช่วยกันให้มีความรู้ ความสามารถเท่ากัน
3. ครูอาจเปลี่ยนวิธีการเป็นตรวจงานของทุกคนในกลุ่ม แล้วหาคะแนนเฉลี่ย และถือว่าเป็นคะแนนของทุกคน เพื่อให้ทุกคนต้องช่วยกัน
4. ครูให้คะแนนรายบุคคลบวกกับคะแนนพิเศษ (Bonus Point) ถ้าทุกคนในกลุ่มทำงานได้ความเกณฑ์ที่ครูตั้งไว้ นั่นคือใช้คะแนนพิเศษเป็นตัวกระตุ้น หรือเป็นตัวแรงเสริมในกิจกรรมคราวต่อไป ถ้าครูต้องการพัฒนาความสามารถของกลุ่มให้สูงขึ้นอีก
5. ครูอาจใช้วิธีการให้คะแนนรายบุคคล บวกกับคะแนนพิเศษ ถ้ากลุ่มสามารถทำคะแนนได้สูงขึ้น นับเป็นคะแนนความก้าวหน้าของกลุ่มที่สมควรได้คะแนนพิเศษเป็นรางวัล
6. ครูอาจใช้วิธีการให้คะแนนทุกคนแล้วหาคะแนนเฉลี่ย บวกกับคะแนนการทำงานร่วมกันก็ได้ เพื่อเสริมแรงให้สมาชิกทุกคนตั้งใจทำงานตามบทบาทของตนให้ดี

การสอนให้เกิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning)

1. **คุณลักษณะของผู้เรียน** นลินี บำเรอราช (ม.ป.ป.) กล่าวว่า ตามปกติสังคมประชาธิปไตย ต้องการสมาชิกที่มีคุณลักษณะต่าง ๆ ในเรื่องต่อไปนี้

- 1.1 มีความรู้ และใฝ่หาความรู้
- 1.2 มีความสามารถในการสื่อสาร ใช้ภาษาสื่อสารกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี
- 1.3 กล้าแสดงความคิดเห็น
- 1.4 ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
- 1.5 มีวินัยในตนเองที่จะรักษาระเบียบหรือกติกาของสังคม
- 1.6 มีความรับผิดชอบที่จะให้ความร่วมมือกับผู้อื่นในภาระงานของส่วนรวม
- 1.7 ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
- 1.8 ไม่ล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่น
- 1.9 ใช้เหตุผลในการตัดสินใจ
- 1.10 ยอมรับในเสียงส่วนมากเมื่อมีการตัดสินใจร่วมกัน

ลักษณะของนักเรียนที่มีการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีดังนี้

1. มีความรู้ดีในเรื่องที่เรียนรู้ร่วมกัน หรือในงานที่ทำร่วมกัน
2. รับผิดชอบต่อตนเองในการปฏิบัติต่อกลุ่ม เพื่อให้เกิดการร่วมมือกัน
3. มีทักษะในการเรียนรู้ร่วมกันในด้านต่าง ๆ เช่น
 - 3.1 การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น
 - 3.2 การให้กำลังใจในการทำงานร่วมกัน และสนับสนุนกัน
 - 3.3 การแลกเปลี่ยนความรู้หรือข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งกันและกันและไม่เข้าใจข้อมูลผิด ๆ
 - 3.4 การถ่ายทอดข้อมูลได้อย่างชัดเจน
 - 3.5 ความมั่นใจในความรู้ของตนเอง
 - 3.6 การใช้ข้อมูลที่เหมาะสมได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

คุณลักษณะดังกล่าวนี้ย่อมเกิดขึ้นในตัวผู้เรียนได้ เมื่อครูได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนที่เอื้อให้นักเรียนได้รับการฝึกปฏิบัติในห้องเรียนอยู่เสมอ การสอนให้เกิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ จึงเป็นเรื่องจำเป็นประการหนึ่งที่ครูทั่วไป ควรมีความรู้ความเข้าใจ และนำไปปรับใช้ในการสอนของตน เพื่อเป็นหนทางหนึ่งของการช่วยสร้างพลเมืองของชาติ ให้มีคุณลักษณะเป็นนักประชาธิปไตยอย่างแท้จริง มิใช่ให้ความสำคัญแต่เพียงเรื่องเล็กร้างอย่างเดียว

ปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการทำงานแบบร่วมมือ ขึ้นอยู่กับเรื่องต่อไปนี้

1. มีการตั้งจุดมุ่งหมายร่วมกัน มีการวางแผนการทำงานให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้
2. มีการช่วยกันหาข้อมูลหรือวัตถุดิบจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อนำมารวมกัน แล้วทำเป็นผลงานร่วมกัน
3. มีงานร่วมกันที่ทุกคนในกลุ่มจะทำงานย่อยคนละอย่างตามลำดับ จนเป็นผลให้งานร่วมกันนั้นแล้วเสร็จ
4. มีบทบาทที่ทุกคนต้องปฏิบัติเพื่อส่งเสริมซึ่งกันและกัน จนให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน

ลักษณะของนักเรียนที่มีการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีดังนี้

1. มีความรู้ดีในเรื่องที่เรียนรู้ร่วมกัน หรือในงานที่ทำร่วมกัน
2. รับผิดชอบต่อตนเองในการปฏิบัติต่อกลุ่ม เพื่อให้เกิดการร่วมมือกัน
3. มีทักษะในการเรียนรู้ร่วมกันในด้านต่าง ๆ เช่น
 - 3.1 การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น
 - 3.2 การให้กำลังใจในการทำงานร่วมกัน และสนับสนุนกัน
 - 3.3 การแลกเปลี่ยนความรู้หรือข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งกันและกัน และไม่เข้าใจข้อมูลผิด ๆ

3.4 การถ่ายทอดข้อมูลได้อย่างชัดเจน

3.5 ความมั่นใจในความรู้ของตนเอง

3.6 การใช้ข้อมูลที่หามาได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

ลำดับขั้นการสอนให้เกิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ มี 5 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียม

1. ครูสอนทักษะในการเรียนรู้ร่วมกัน
2. จัดกลุ่มนักเรียน
3. บอกจุดประสงค์ของบทเรียน
4. บอกจุดประสงค์ของการทำงานร่วมกัน

ขั้นที่ 2 ขั้นสอน

1. ครูอธิบายเนื้อหาบทเรียน หรือนำเสนอข้อมูล/ ปัญหา
2. ให้งาน/ ชิ้นงาน

ขั้นที่ 3 นักเรียนทำงานกลุ่ม

1. นักเรียนทำงานกลุ่มตามบทบาทที่ทุกคนต้องปฏิบัติ

ขั้นที่ 4 ตรวจสอบผลงานและทดสอบ

1. ครูตรวจผลงาน (กลุ่ม และ/ หรือ รายบุคคล)

ขั้นที่ 5 สรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม

1. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปบทเรียน
2. ครูและนักเรียนประเมินผลการทำงานกลุ่ม

การจัดการเรียนให้เกิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นหัวใจสำคัญของการจัดกิจกรรม

การเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ครูทุกคนควรทำความเข้าใจในสาระสำคัญตามประเด็นต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ แล้วนำไปปรับใช้กับการสอนวิชาต่าง ๆ การใช้บ่อย ๆ ย่อมทำให้ครูได้เกิดการเรียนรู้และสามารถสร้างสรรค์รูปแบบการสอนต่าง ๆ ขึ้นได้เอง

จากหลักการดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า การเรียนแบบร่วมมือเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติงานเอง มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน มีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เกิดการยอมรับและการช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม มีความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อกลุ่ม ซึ่งความสามารถเหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ดีและสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

การเรียนรู้แบบชิปปา

1. ความหมายของการเรียนรู้แบบชิปปา

ทิสนา แคมมณี (2543, หน้า 1) ได้เสนอหลักการจัดการเรียนการสอนแบบชิปปา (CIPPA MODEL) เป็นหลักที่นำมาใช้จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งมีจุดเน้นอยู่ที่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทั้งทาง ด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม

กิจกรรมการเรียนการสอนที่ผู้เรียนมีส่วนร่วม เป็นกิจกรรมที่ผู้สอนจัดให้ผู้เรียนทำเพื่อ ไปสู่การเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่ตั้งเอาไว้ และเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทั้งทางด้าน ร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม จนทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ (ทิสนา แคมมณี, 2543, หน้า 1 - 17)

กิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางด้านร่างกาย เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนมีโอกาส เคลื่อนไหวร่างกาย เพื่อให้ประสาทการรับรู้ของผู้เรียนตื่นตัว พร้อมทั้งรับข้อมูลและการเรียนรู้ ต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น ดังนั้นใน กิจกรรมการเรียนรู้อาจช่วยให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวในลักษณะหนึ่ง เป็นระยะ ตามความเหมาะสม กับวัยและความสนใจของผู้เรียน

กิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสติปัญญา เป็นกิจกรรม ที่ทำให้ผู้เรียนมี การเคลื่อนไหวทางสมองหรือการคิด กิจกรรมที่จะช่วยให้เกิดการคิดได้ต้องมีลักษณะท้าทาย การคิดของ ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดความจดจ่อในการคิดและสนุกที่จะคิด ดังนั้นเรื่องที่คิดต้อง ไม่ง่ายจนไม่ต้องคิดและไม่ยากจนเกิดความท้อ

กิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางอารมณ์ เป็นกิจกรรมที่ส่งผลต่อความรู้สึกของ ผู้เรียน เกิดความหมายกับผู้เรียน ดังนั้นจึงเป็นกิจกรรมที่มักเกี่ยวข้องกับชีวิตและประสบการณ์ ของผู้เรียนเป็นส่วนใหญ่

กิจกรรมที่ช่วยให้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสังคม เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ กับบุคคลและสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดการเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อม

2. วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้แบบชิปปา

ทิสนา แคมมณี (2545, หน้า 280) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของรูปแบบชิปปาว่า มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการเรียนอย่างแท้จริง โดยการให้ผู้เรียนสร้าง ความรู้ด้วยตนเอง อาศัยความร่วมมือจากกลุ่ม นอกจากนั้นยังช่วยพัฒนาทักษะกระบวนการต่าง ๆ จำนวนมาก เช่น กระบวนการคิด กระบวนการกลุ่ม กระบวนการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และ กระบวนการแสวงหาความรู้ เป็นต้น

ทิสนา แคมมณี (2543, หน้า 17) กล่าวว่า องค์ประกอบทั้ง 5 ประการนี้ เกิดจากการประสาน 5 แนวคิดหลัก ได้แก่

1. การสรรค์สร้างความรู้ (Constructivism)
2. กระบวนการกลุ่มและการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Group Process and Cooperative Learning)

3. ความพร้อมในการเรียนรู้ (Learning Readiness)

4. การเรียนรู้กระบวนการ (Process Learning)

5. การถ่ายโอนการเรียนรู้ (Transfer of Learning)

โดยใช้แนวคิดเหล่านี้ในการจัดการจัดการเรียนการสอนโดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะที่ให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructing of Knowledge) ซึ่งนอกจากผู้เรียนจะต้องเรียนด้วยตนเองและฟังตนเองแล้ว ยังต้องฟังการปฏิสัมพันธ์ (Interaction) กับเพื่อนบุคคลอื่น ๆ และ สิ่งแวดล้อมรอบตัวด้วย รวมทั้งการอาศัยทักษะกระบวนการ (Process Skills) ต่าง ๆ จำนวนมากเป็นเครื่องมือในการสร้างความรู้ นอกจากนั้นการเรียนรู้จะเป็นไปอย่างต่อเนื่องได้ดี หากผู้เรียนอยู่ในสภาพที่มีความพร้อมในการรับรู้ และเรียนรู้ มีประสบการณ์รับรู้ที่ตื่นตัวไม่เฉื่อยชา ซึ่งสิ่งที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนอยู่ในสภาพดังกล่าวได้ก็คือ การให้มีการเคลื่อนไหวทางกาย (Physical Participation) อย่างเหมาะสม กิจกรรมที่มีลักษณะดังกล่าวจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี เป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อตนเอง และความรู้ความเข้าใจที่เกิดขึ้น จะมีความลึกซึ้งและอยู่คงทนมากขึ้น หากผู้เรียนนั้นมีโอกาสนำความรู้ที่ไปประยุกต์ใช้ (Application) ในสถานการณ์ที่หลากหลาย ด้วยแนวคิดดังกล่าว จึงเกิดแบบแผน “CIPPA” ขึ้น ซึ่งผู้สอนสามารถนำแนวคิดทั้ง 5 ดังกล่าวไปใช้เป็นหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้มีคุณภาพได้

ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง → มีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้

มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างตื่นตัว ตื่นใจ

(Active Participation)

ภาพที่ 1 แสดงการจัดการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแบบชิปปา

จากภาพที่ 1 สามารถสรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแบบชีปปาเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ มีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างตื่นตัว ตื่นใจ ทางด้านร่างกาย ผู้เรียนได้เคลื่อนไหว ด้านสติปัญญาผู้เรียนได้สร้างสรรค์ความรู้ด้านสังคม ผู้เรียนได้ปฏิสัมพันธ์การเรียนรู้ผ่านทางกระบวนการ เกิดความเข้าใจ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

4. กระบวนการเรียนการสอนของชีปปา

ทิสนา แคมมณี (2545, หน้า 281) กล่าวถึง กระบวนการเรียนการสอนชีปปา (CIPPA) เป็นหลักการซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินการ 7 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การทบทวนความรู้เดิม ขั้นนี้เป็นการดึงความรู้เดิมของผู้เรียนในเรื่องที่จะเรียนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิมของตน ซึ่งผู้สอนอาจใช้วิธีการต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลาย

ขั้นที่ 2 การแสวงหาความรู้ใหม่ ขั้นนี้เป็นการแสวงหาข้อมูลความรู้ใหม่ของผู้เรียนจากแหล่งข้อมูลหรือแหล่งความรู้ต่าง ๆ ซึ่งครูอาจจัดเตรียมมาให้ผู้เรียนหรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนไปแสวงหาก็คได้

ขั้นที่ 3 การศึกษาทำความเข้าใจข้อมูล/ ความรู้ใหม่ และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม ขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้เรียนจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจกับข้อมูล/ ความรู้ที่หามาได้ ผู้เรียนจะต้องสร้างความหมายของข้อมูล/ ประสบการณ์ใหม่ ๆ โดยใช้กระบวนการต่าง ๆ ด้วยตนเอง เช่น ใช้กระบวนการคิด และกระบวนการกลุ่มในการอภิปราย และสรุปความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลนั้น ๆ จึงจำเป็นต้องอาศัยการเชื่อมโยงกับความรู้เดิม

ขั้นที่ 4 การแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม ขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้เรียนอาศัยกลุ่มเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของตน รวมทั้งขยายความรู้ความเข้าใจของตนให้กว้างขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้แบ่งปันความรู้ ความเข้าใจของตนแก่ผู้อื่น และได้รับประโยชน์จากความรู้ ความเข้าใจของผู้อื่นไปพร้อมๆ กัน

ขั้นที่ 5 การสรุปและจัดระเบียบความรู้ ขั้นนี้เป็นขั้นของการสรุปความรู้ที่ได้รับทั้งหมดทั้งความรู้เดิมและความรู้ใหม่ และจัดสิ่งที่เรียนให้เป็นระบบระเบียบเพื่อช่วยให้ผู้เรียนจดจำสิ่งที่เรียนรู้ได้ง่าย

ขั้นที่ 6 การปฏิบัติและ/ หรือการแสดงผลงาน หากข้อความรู้ที่ได้เรียนรู้อาจไม่มี การปฏิบัติ ขั้นนี้จะเป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงผลงานการสร้างความรู้ของตนให้ผู้อื่นได้รับรู้ เป็นการตรวจสอบความเข้าใจของตนและช่วยให้ผู้เรียนใช้ความคิดสร้างสรรค์ แต่หากต้องมีการปฏิบัติตามข้อความรู้ที่ได้ ขั้นนี้จะเป็นขั้นปฏิบัติ และมีการแสดงผลงานที่ได้ปฏิบัติด้วย

ขั้นที่ 7 การประยุกต์ใช้ความรู้ ขั้นนี้เป็นขั้นของการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกฝน การนำความรู้ความเข้าใจของตนไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่หลากหลายเพื่อเพิ่มความชำนาญ ความเข้าใจ ความสามารถในการแก้ปัญหาและความจำในเรื่องนั้น ๆ

หลังจากการประยุกต์ใช้ความรู้ อาจมีการนำเสนอผลงานจากการประยุกต์อีกครั้ง ก็ได้ หรืออาจไม่มีการนำเสนอผลงานในขั้นที่ 6 แต่นำมารวมแสดงตอนท้ายหลังขั้นการประยุกต์ใช้ก็ได้เช่นกัน

ขั้นตอนตั้งแต่ขั้นที่ 1 - 6 เป็นกระบวนการของการสร้างความรู้ (Construction of Knowledge) ซึ่งครูสามารถจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีโอกาสปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน (Interaction) และฝึกฝนทักษะกระบวนการต่าง ๆ (Process Learning) อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากขั้นตอนแต่ละขั้นตอน ช่วยให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมหลากหลายที่มีลักษณะให้ผู้เรียนได้มีการเคลื่อนไหวทางกาย ทางสติปัญญา ทางอารมณ์ และทางสังคมอย่างเหมาะสมอันช่วยให้ผู้เรียนตื่นตัว (Active) สามารถรับรู้และเรียนรู้ได้อย่างดี จึงกล่าวได้ว่า ขั้นตอนทั้ง 6 มีคุณสมบัติตามหลักการชิปป (CIPP) ส่วนขั้นตอนที่ 7 เป็นขั้นตอนที่ช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ (Application) จึงทำให้รูปแบบนี้มีคุณสมบัติครบถ้วนตามหลักชิปปา (CIPPA)

5. ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนตามรูปแบบชิปปา

ผู้เรียนจะเกิดความเข้าใจในสิ่งที่เรียน สามารถอธิบาย ชี้แจงตอบคำถามได้ดี นอกจากนั้น ยังได้พัฒนาทักษะในการคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นกลุ่ม การสื่อสาร รวมทั้งเกิดการใฝ่รู้ด้วย

บทบาทของผู้สอนจำเป็นต้องเปลี่ยนไป ผู้เรียนจะเริ่มเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามสภาพการเรียนรู้ที่ผู้สอนจัดให้ จะช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับการปรับตัวของผู้เรียนและแรงเสริมที่ได้จากผู้สอน

6. บทบาทของครู

6.1 เตรียมการสอน

6.2 ศึกษาหาความรู้จากหลายแหล่ง และวิเคราะห์เรื่องที่จะสอน

6.3 วางแผนการสอนโดยกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน เลือกเนื้อหาออกแบบกิจกรรมตามหลักชิปปา และกำหนดวิธีการประเมินผลการเรียนรู้

6.4 จัดเตรียมสื่อการเรียนการสอน เอกสาร หนังสือ หรือข้อมูลต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน เครื่องมือประเมินผลและจัดห้องเรียนได้เหมาะสมกับกิจกรรมการสอน

6.5 สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี และกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจร่วมทำกิจกรรม จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนที่เตรียมไว้

6.6 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนที่วางไว้

6.7 ดูแลผู้เรียนให้ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ แนะนำหรือแก้ปัญหาตามความจำเป็น

6.8 สังเกตและบันทึกพฤติกรรมและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน

6.9 ให้ความคิดเห็น เพิ่มเติมข้อมูล และให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน

6.10 การประเมินผล

6.11 เก็บรวบรวมผลงานและประเมินผลงาน

6.12 ประเมินผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ในแผนการสอน

7. บทบาทของนักเรียน

7.1 ทบทวนความรู้เดิม และมีส่วนร่วมในการแสวงหาข้อมูล ข้อเท็จจริง ความคิดเห็น หรือประสบการณ์ต่าง ๆ จากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย

7.2 ศึกษาหรือลงมือทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อทำความเข้าใจ ใช้ความคิดในการกลั่นกรอง แยกแยะ วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล และสร้างความหมายในตนเอง

7.3 สรุปและจัดระบบระเบียบความรู้ที่ได้สรรค์สร้างขึ้น เพื่อช่วยให้การเรียนรู้เกิดความคงทน และสามารถนำความรู้ไปใช้ได้โดยสะดวก

7.4 นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อชีวิต การประยุกต์ใช้ช่วยต่อยอดความเข้าใจ และสร้างความมั่นใจให้กับผู้เรียนทั้งยังช่วยก่อให้เกิดการเรียนรู้อื่น ๆ เพิ่มขึ้น ผู้เรียนต้องแสดงพฤติกรรมที่จำเป็นในการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น ดังนี้

7.4.1 เข้าร่วมกิจกรรมอย่างกระตือรือร้น

7.4.2 ให้ความร่วมมือและรับผิดชอบในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การแสวงหาข้อมูล

7.4.3 รับฟัง พิจารณาและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

7.4.5 ใช้ความคิดอย่างเต็มที่ ปฏิสัมพันธ์ ได้ตอบ คัดค้าน สนับสนุน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความรู้สึกับผู้อื่น

7.5 แสดงความสามารถของตน และยอมรับความสามารถของผู้อื่น

7.6 ตัดสินใจและแก้ปัญหาต่าง ๆ

7.7 เรียนรู้จากกลุ่ม และช่วยให้กลุ่มเกิดการเรียนรู้

จะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบซีปปา (CIPPA) สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งทางกาย สติปัญญา และสังคม ส่วนการมีส่วนร่วมทางด้านอารมณ์นั้น จะเกิดควบคู่ไปกับทุกด้านอยู่แล้ว ถ้าผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแบบดังกล่าว การจัดการเรียนการสอนก็จะมีลักษณะผู้เรียนเป็นสำคัญ

การบูรณาการเรียนรู้แบบร่วมมือ และการเรียนรู้แบบซิปปา

จากแนวคิดการจัดเรียนการสอนแบบร่วมมือและการจัดการเรียนการสอนแบบซิปปานั้นผู้วิจัยได้นำขั้นตอนการสอนทั้งสองรูปแบบมาผสมผสานกันได้ 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียม ขั้นนี้ครูสอนทักษะในการเรียนรู้ร่วมกัน จัดกลุ่มนักเรียน บอกจุดประสงค์ของบทเรียน และจุดประสงค์ของการทำงานร่วมกัน

ขั้นที่ 2 ขั้นการทบทวนความรู้เดิม ขั้นนี้เป็นการดึงความรู้เดิมของผู้เรียนในเรื่องที่จะเรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิมของตน

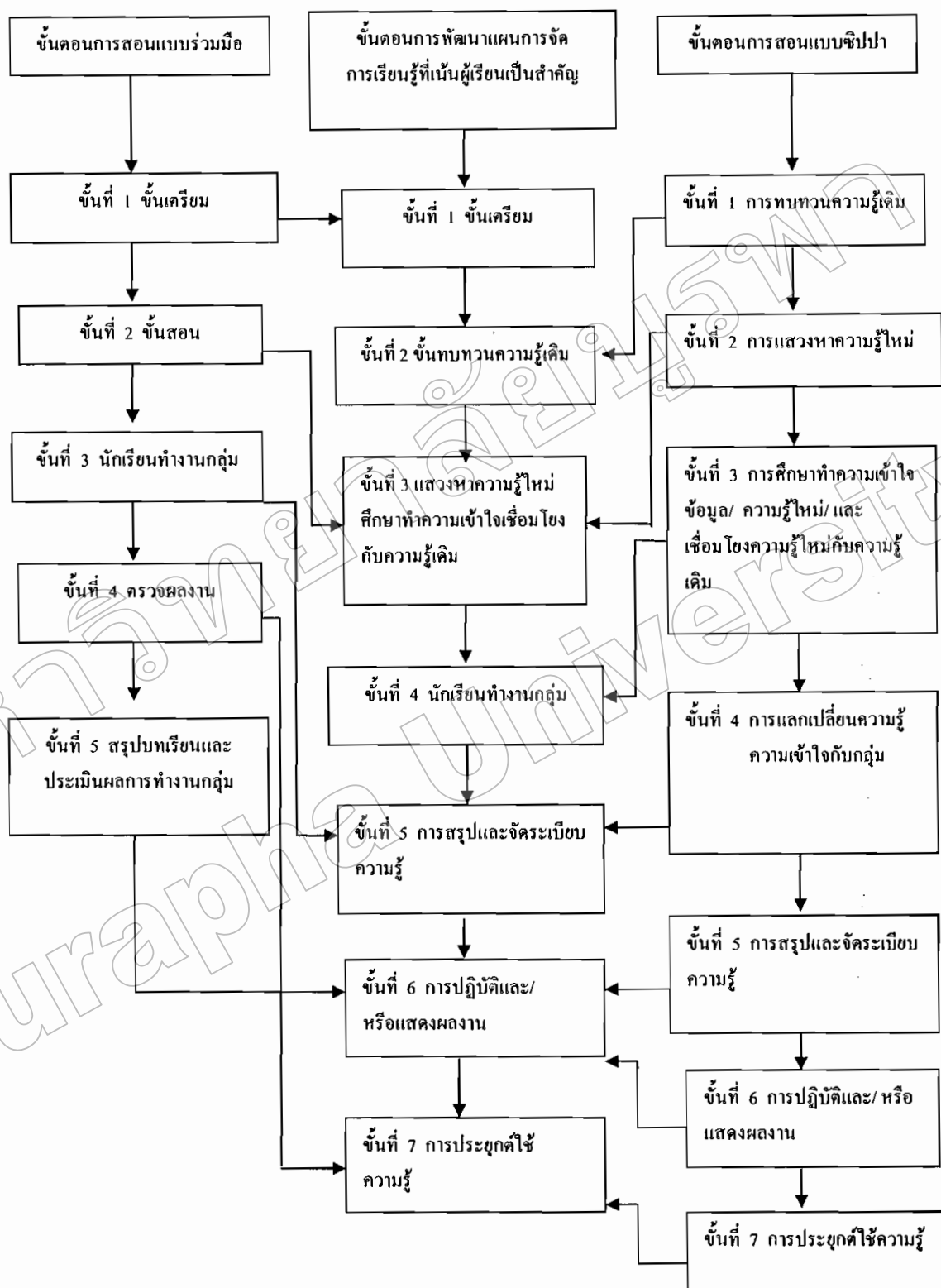
ขั้นที่ 3 ขั้นการแสวงหาความรู้ใหม่ศึกษาทำความเข้าใจเชื่อมโยงกับความรู้เดิม ขั้นนี้เป็นการแสวงหาข้อมูลความรู้ใหม่ของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนไปแสวงหาและศึกษาทำความเข้าใจกับข้อมูล/ ความรู้ที่หามาได้ ผู้เรียนจะต้องสร้างความหมายของข้อมูล/ ประสบการณ์ใหม่ ๆ และศึกษาทำความเข้าใจกับข้อมูล/ ความรู้ที่หามาได้ โดยใช้กระบวนการต่าง ๆ ด้วยตนเอง และสรุปความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลนั้น ๆ โดยอาศัยการเชื่อมโยงกับความรู้เดิม

ขั้นที่ 4 ขั้นทำงานกลุ่ม เป็นขั้นที่ผู้เรียนอาศัยกลุ่มเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของตน รวมทั้งขยายความรู้ความเข้าใจของตนให้กว้างขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้แบ่งปันความรู้ ความเข้าใจของตนแก่ผู้อื่น และได้รับประโยชน์จากความรู้ ความเข้าใจของผู้อื่นไปพร้อม ๆ กันครูอธิบายเนื้อหาบทเรียน หรือนำเสนอข้อมูล/ปัญหา

ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปและจัดระเบียบความรู้ ขั้นนี้เป็นขั้นของการสรุปความรู้ที่ได้รับ ทั้งหมดทั้งความรู้เดิมและความรู้ใหม่ และจัดสิ่งที่เรียนให้เป็นระบบระเบียบเพื่อช่วยให้ผู้เรียนจดจำสิ่งที่เรียนรู้ได้ง่าย

ขั้นที่ 6 ขั้นปฏิบัติและ/ หรือการแสดงผลงาน หากข้อความรู้ที่ได้เรียนรู้อย่างไม่มีการปฏิบัติ ขั้นนี้จะเป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงผลงานการสร้างความรู้ของตนให้ผู้อื่นได้รับรู้ เป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้ต่อยอด หรือตรวจสอบความเข้าใจของตนและช่วยให้ผู้เรียนใช้ความคิดสร้างสรรค์ แต่หากต้องมีการปฏิบัติตามข้อความรู้ที่ได้ ขั้นนี้จะเป็นขั้นปฏิบัติและมีการแสดงผลงานที่ได้ปฏิบัติด้วย

ขั้นที่ 7 ขั้นการประยุกต์ใช้ความรู้ ขั้นนี้เป็นขั้นของการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการนำความรู้ความเข้าใจของตนไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่หลากหลายเพื่อเพิ่มความชำนาญ ความเข้าใจ ความสามารถในการแก้ปัญหาและความจำในเรื่อง

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย

1. ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

พนม ลิ้มอารีย์ (2538, หน้า 257) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ในการเรียน หมายถึง ความสำเร็จของบุคคลเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หลังจากที่ได้อบรมหรือศึกษาเล่าเรียนในเรื่องนั้น ๆ ระยะเวลาหนึ่ง

อุทุมพร จามรมาน (2532, หน้า 73) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ หมายถึง ความสำเร็จของสิ่งที่ได้รับการอบรมหรือสอนหรือหมายถึงการบรรลุวัตถุประสงค์ของการอบรมหรือการเรียนการสอน

ไพศาล หวังพานิช (2525, หน้า 45) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นพฤติกรรมหรือความสามารถของบุคคลที่เกิดจากการเรียนการสอน เป็นคุณลักษณะของผู้เรียนที่พัฒนางอกงามมาจากการฝึกอบรมสั่งสอน โดย เป็นพฤติกรรมที่เป็นผลการเรียนของนักเรียน

สรุป ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถของนักเรียน ภายหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

2. ลักษณะการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การเรียนรู้ที่ผ่านมามีเราสามารถตรวจสอบได้จากการวัดผลสัมฤทธิ์ แต่ว่าการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีหลายลักษณะดังต่อไปนี้

ไพศาล หวังพานิช (2523, หน้า 137) ได้แบ่งการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามจุดมุ่งหมายและลักษณะวิชาที่สอน สามารถวัดได้ 2 แบบ คือ

1. การวัดด้านปฏิบัติ เป็นการตรวจสอบระดับความสามารถในการปฏิบัติหรือทักษะของผู้เรียน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถในรูปการกระทำจริง ให้เป็นผลงานการวัดแบบนี้ต้องใช้ข้อสอบภาคปฏิบัติ

2. การวัดด้านเนื้อหาเป็นการตรวจสอบความสามารถเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาซึ่งเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน รวมถึงพฤติกรรมความสามารถด้านต่าง ๆ สามารถวัดได้โดยใช้ “ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์”

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2538, หน้า 171 - 176) ได้แบ่งแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ได้เป็น 2 พวก คือ

3.1 แบบทดสอบของครู หมายถึง ชุดของข้อคำถามที่ครูเป็นผู้สร้างขึ้น ซึ่งจะเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความรู้ที่นักเรียนได้เรียนในห้องเรียนว่านักเรียนมีความรู้มากแค่ไหน บกพร่องตรงไหน จะได้ซ่อมเสริม หรือวัดดูความพร้อมที่จะขึ้นบทเรียนใหม่ ขึ้นอยู่กับความต้องการของครู

3.2 แบบทดสอบมาตรฐาน แบบทดสอบประเภทนี้สร้างขึ้นเนื่องจากผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาวิชาหรือจากครูผู้สอนวิชานั้น แต่ผ่านการทดลองคุณภาพหลายครั้ง จนกระทั่งมีคุณภาพดี จึงสร้างเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบนั้น สามารถใช้เป็นหลักเปรียบเทียบผลเพื่อประเมินค่าของการเรียนการสอนในเรื่องใด ๆ ก็ได้ แบบทดสอบมาตรฐานจะมีคู่มือดำเนินการสอบ บอกวิธีสอบและยังมีมาตรฐานในด้านการแปลคะแนนด้วย

ทั้งแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นและแบบทดสอบมาตรฐาน มีวิธีการสร้างข้อคำถามเหมือนกัน คือจะเป็นคำถามที่วัดเนื้อหาและพฤติกรรมที่ได้สอนนักเรียนไปแล้ว สำหรับพฤติกรรมที่ใช้วัดจะเป็นพฤติกรรมที่ตั้งคำถามได้ซึ่งควรวัดให้ครอบคลุมพฤติกรรมต่าง ๆ ดังนี้

1. ความรู้ความจำ เป็นการวัดความสามารถในการทรงจำไว้ซึ่งเรื่องราวทั้งปวงของประสบการณ์ที่ผ่านมา รวมทั้งสิ่งที่สัมพันธ์กันกับประสบการณ์นั้น ๆ ด้วย
2. ความเข้าใจ เป็นความสามารถในการจับใจความสำคัญของท้องเรื่องอันได้แก่การแปล แล้วเปรียบเทียบย่อเอาแต่ใจความสำคัญ
3. การนำไปใช้ เป็นความสามารถที่จะนำความรู้ และความเข้าใจสิ่งที่เรียนไปแล้วไปใช้ได้ในสถานการณ์จำลองที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ เรียนรู้เรื่องใดมาแล้วก็สามารถนำหลักการ กฎเกณฑ์ และวิธีดำเนินการต่าง ๆ ของเรื่องนั้นไปแก้ปัญหาในทำนองเดียวกันได้
4. การวิเคราะห์ เป็นความสามารถที่จะแยกแยะเรื่องราวต่าง ๆ ออกให้เห็นว่า อะไรเป็นสิ่งสำคัญ อะไรสัมพันธ์กับอะไร และอะไรคาดฟังเป็นเหตุเป็นผลแก่กันอย่างไร
5. การสังเคราะห์ เป็นความสามารถที่จะเอาส่วนย่อย ๆ มารวมกันเป็นเรื่องราวเดียวกันให้เกิดเป็น โครงสร้างใหม่ที่แปลกกว่าเดิม ชัดเจนกว่าเดิม และมีประสิทธิภาพสูงกว่าเดิมด้วย
6. การประเมินค่า เป็นความสามารถที่จะวินิจฉัยดีราคาโดยสรุปอย่างมีหลักเกณฑ์ว่าสิ่งใดดีงามเหมาะสมปานใด

4. ลักษณะของแบบทดสอบ

บุญชม ศรีสะอาด (2532, หน้า 8 - 9) ได้แบ่งลักษณะของแบบทดสอบออกเป็น 2 ประเภท คือ

4.1 แบบทดสอบแบบอิงเกณฑ์ หมายถึง แบบทดสอบที่สร้างขึ้นตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม มีคะแนนจุดตัดหรือคะแนนเกณฑ์ที่ใช้สำหรับตัดสินว่า ผู้เรียนมีความรู้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้หรือไม่ การวัดเพื่อให้ตรงตามจุดประสงค์ซึ่งเป็นหัวใจของข้อสอบในแบบทดสอบประเภทนี้

4.2 แบบทดสอบอิงกลุ่ม หมายถึง แบบทดสอบที่สร้างขึ้นเพื่อวัดให้ครอบคลุมหลักสูตรสร้างตามตารางวิเคราะห์หลักสูตร สามารถจำแนกผู้เรียนตามความเก่งอ่อนได้ การรายงานผลการสอบอาศัยคะแนนมาตรฐานซึ่งเป็นคะแนนที่สามารถวัดได้ที่แสดงถึงสถานภาพความสามารถของบุคคล เมื่อเปรียบเทียบกับบุคคลอื่น ที่ใช้เป็นกลุ่มเปรียบเทียบ

จากที่กล่าวมาพอสรุปลักษณะการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ คือ

1. ลักษณะเป็นแบบทดสอบของครู หรือแบบทดสอบมาตรฐาน
2. มีลักษณะเป็นแบบทดสอบแบบอิงเกณฑ์ หรือแบบทดสอบแบบอิงกลุ่ม
3. มีลักษณะการวัดด้านการปฏิบัติหรือการวัดด้านเนื้อหา

ซึ่งผู้วิจัยได้นำการวัดผลแบบอิงเกณฑ์มาใช้ในการทำวิจัยในครั้งนี้เพื่อทดสอบความก้าวหน้าทางการเรียนของผู้เรียน

ความสนใจในการเรียนภาษาไทย

1. ความหมายของความสนใจ

นักการศึกษาและนักจิตวิทยาถือว่าความสนใจของนักเรียนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาหลักสูตร จึงมีความหมายไว้พอสังเขปดังนี้

กู๊ด (Good, 1973, p. 311) ได้ให้ความหมายความสนใจไว้ว่า เป็นความรู้สึกชอบของคนเราที่แสดงต่อสิ่งหนึ่ง ซึ่งความรู้สึกนี้อาจมีชั่วขณะหนึ่งหรืออาจจะมีถาวรต่อไปก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความอยากรู้อยากเห็นของบุคคลนั้น โดยได้รับอิทธิพลจากประสบการณ์ของเขาเอง

เพจ (Page, 1977, p. 4) กล่าวว่าความสนใจ หมายถึงความประสงค์ที่จะเข้าร่วม กิจกรรมที่เหมาะสมบางอย่าง เป็นอาการที่จิตใจมุ่งเล็งกับการเลือกกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง หรืออาการสนุกสนานเพลิดเพลินใจในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

รวิวรรณ อังคนุรักษ์พันธุ์ (2533, หน้า 171) กล่าวว่า ความสนใจ หมายถึง ศักยภาพภายในของบุคคลที่รู้สึกพอใจต้องการอยากรู้อยากเห็นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งและพยายามจะกระทำสิ่งนั้นให้สำเร็จ

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543, หน้า 24) ได้ให้ความหมายความสนใจ หมายถึงความรู้สึกชื่นชอบกิจกรรมหนึ่งมากกว่ากิจกรรมอื่น ๆ เป้าของความรู้สึกเป็นกิจกรรม ดังนั้นความรู้สึกใด ๆ ที่มีต่อเป้าที่เป็นกิจกรรม ถือว่าเป็นความสนใจ

จากความหมายของคำว่าความสนใจดังกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยพอสรุปได้ว่า ความสนใจ หมายถึง การแสดงออกของพฤติกรรมด้วยความรู้สึกชอบ พอใจ เอาใจใส่ และพร้อมที่จะเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลินและเห็นคุณค่าของกิจกรรมนั้น

2. การสร้างความสนใจ

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจะน่าสนใจหรือไม่ ขึ้นอยู่กับครูเป็นสำคัญ ดังนั้นครูจะต้องคำนึงว่าจะทำอย่างไรจึงจะช่วยให้นักเรียนมีความสนใจและมีแรงจูงใจในการเรียนรู้ เพราะนักเรียนในห้องหนึ่ง ๆ จะประกอบด้วยนักเรียนที่มีระดับความสนใจ แตกต่างกันไป เนื่องจากความสามารถและประสบการณ์เกี่ยวกับการเรียนรู้ในวิชานั้น ๆ นักการศึกษาและนักจิตวิทยาให้แนวทางในการสร้างความสนใจและแรงจูงใจในการเรียน ดังนี้

กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ (2528, หน้า 234) ได้เสนอแนะวิธีสร้างความสนใจให้กับผู้เรียน ดังนี้

1. ศึกษาความต้องการของผู้เรียนส่วนใหญ่ เพื่อจะได้จัดบทเรียน สภาพห้องเรียน และสื่อการเรียนต่าง ๆ ให้ตรงกับความต้องการของนักเรียน
2. สำรวจพื้นฐานทางด้านความถนัดของผู้เรียน เพื่อจัดสภาพการเรียนการสอนให้ตรงกับความถนัดนั้นๆ
3. จัดสภาพห้องเรียนให้น่าสนใจ มีการตั้งคำถามช่วยและท้าทายความสามารถของผู้เรียน พยายามให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมากที่สุด
4. การแสดงออกในความคิดเห็น การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าตลอดจนการพยายามสร้างสิ่งตื่นตาตื่นใจ สิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ บ้าง โดยเลือกให้ตรงกับความถนัดและความสามารถของนักเรียน
5. ให้การเสริมแรง โดยพยายามให้ผู้เรียนได้ประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้ หรือการทำงานนั้นๆ บ้าง โดยเลือกให้ตรงกับความถนัดและความสามารถของเขา จะทำให้เขาสนใจ ในสิ่งที่เขาได้รับมอบหมายให้ทำ
6. ชี้ทางหรือให้ทราบความก้าวหน้าในการทำงานทุกระยะของผู้เรียน ทำให้เขามีความสนใจที่จะทำงานนั้น ๆ ต่อไป

นอกจากนี้ สุรางค์ โค้วตระกูล (2545, หน้า 180) ได้เสนอแนะวิธีการที่นักจิตวิทยาการศึกษา เชื่อว่าจะสามารถสร้างความสนใจ และส่งเสริมแรงจูงใจของนักเรียนได้ โดยการปรับปรุงวิธีการสอนของครู ดังนี้

1. จัดห้องเรียนให้มีบรรยากาศที่ท้าทายความอยากรู้อยากเห็น
2. บอกวัตถุประสงค์เฉพาะของบทเรียนให้นักเรียนทราบ
3. พยายามให้งานแก่นักเรียนตามความสามารถและให้โอกาสทุกคนมีประสบการณ์เกี่ยวกับความสำเร็จในการเรียนรู้

4. พยายามให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียนและแนะนำให้นักเรียนใช้ข้อมูลย้อนกลับช่วยปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น

5. พยายามพบนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อช่วยนักเรียนวิเคราะห์สาเหตุความสำเร็จหรือไม่สำเร็จในการเรียนของนักเรียน

6. บรรยายของห้องเรียนต้องปราศจากการขู่เข็ญ หรือต้องเป็นบรรยากาศที่นักเรียนให้ความไว้วางใจในครูว่าเป็นผู้ที่คอยเอื้อการเรียนรู้ของนักเรียนอยู่เสมอ

7. ครูจะต้องเป็นแบบอย่างในการแสดงความกระตือรือร้นในเวลาการสอน ดังนั้นการสร้างคามสนใจจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องสร้างให้เกิดขึ้นในกระบวนการเรียนการสอน ด้วยวิธีการใดก็ตามเพราะความสนใจของนักเรียนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

3. การวัดความสนใจ

การวัดความสนใจให้ได้ผลถูกต้องที่สุดนั้นเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก ทั้งนี้เพราะความสนใจของแต่ละบุคคลย่อมแตกต่างกันออกไป และขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ ได้แก่ อายุ เพศ สติปัญญา สิ่งแวดล้อม ประสบการณ์เดิม พัฒนาการทางร่างกาย สภาพภาพทางเศรษฐกิจและสังคม การศึกษา อาชีพ ฯลฯ

การวัดความสนใจสามารถกระทำได้ในลักษณะต่างๆ เนื่องจากความสนใจเป็นแรงผลักดันที่กระตุ้นให้บุคคลกระทำการหรือแสดงพฤติกรรมออกมา ถ้าต้องการวัดความสนใจของบุคคลใดจะสามารถวัด หรือประเมินได้จากการกระทำในการแสดงพฤติกรรมออกมาของบุคคลนั้น (รวิวรรณ อังคนุรักษ์พันธุ์, 2533, หน้า 205)

วิธีการวัดความสนใจ มีนักศึกษานำเสนอไว้ ดังนี้

โพเวลล์ (Powell, 1963, pp. 337 - 338 อ้างถึงใน ฉันทนกร รักแดง, 2546, หน้า 51) เสนอการวัดความสนใจดังนี้

1. การใช้แบบวัดความสนใจ (Interest Inventories) โดยแสดงความรู้สึกรักชอบหรือไม่ชอบต่อข้อความต่าง ๆ ของแบบวัดความสนใจ

2. การใช้แบบสอบถามปลายเปิด (Open – Ended Questionnaires) โดยให้อิสระในการตอบคำถามต่าง ๆ ได้ตามความรู้สึกที่แท้จริงของตนเอง

3. การสัมภาษณ์ (Interview) จะทำให้ผู้สัมภาษณ์สามารถสังเกตพฤติกรรมของผู้ถูกสัมภาษณ์ได้

เฮอร์ล็อก (Hurlock, 1955, p. 162 อ้างถึงใน ฉันทนกร รักแดง, 2546, หน้า 51) กล่าวว่า เราสามารถวัดความสนใจของบุคคลได้ 3 วิธี คือ

1. ใช้การสังเกต
2. ใช้การสัมภาษณ์
3. ใช้แบบสอบถามวัดความสนใจ

โพเวลล์ (Powell, 1963, pp. 189 - 192) เสนอวิธีวัดความสนใจ ไว้ 3 วิธีดังนี้

1. การใช้แบบวัดความสนใจ โดยให้แสดงความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบต่อข้อความต่าง ๆ ของแบบวัดความสนใจ

2. การใช้แบบสอบถามปลายเปิด โดยให้อิสระในการตอบคำถามต่าง ๆ ได้ตามความรู้สึกที่แท้จริงของตน

3. การสัมภาษณ์ ทำให้ผู้สัมภาษณ์สังเกตเห็นพฤติกรรมของผู้ถูกสัมภาษณ์ได้จะเห็นว่าการวัดความสนใจสามารถทำได้หลายวิธี การที่จะนำวิธีการใดวิธีการหนึ่งไปใช้ ระบุว่าวิธีการวัดความสนใจที่ดีที่สุดและมีความเชื่อมั่นสูง คือการวัดโดยใช้แบบสอบถาม

จะเห็นได้ว่า การวัดความสนใจสามารถทำได้หลายวิธี วิธีหนึ่งที่จะนำไปวัดความสนใจในการเรียนได้ดีก็คือ การใช้แบบสอบถามวัดความสนใจ ดังนั้น การที่จะนำวิธีใดวิธีหนึ่งไปใช้กับใคร ในสภาพการณ์ใดนั้นขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ และการตัดสินใจของผู้ที่จะนำไปใช้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและผลดีต่อการเรียนการสอนให้มากที่สุด สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามวัดความสนใจในการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพราะสามารถใช้วัดกับคนจำนวนมากและสามารถทราบผลในเวลาอันรวดเร็ว นอกจากนี้ เมท์และเลห์ เม็นน์ (Mehrens & Lehmann, 1978, p. 218 อ้างถึงใน เสนีย์ แสงดี, 2543, หน้า 35) ได้กล่าวว่าการวัดความสนใจโดยใช้แบบสอบถามเป็นวิธีการที่ดีที่สุด เร้าใจและเชื่อมั่น ได้มากที่สุด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยภายในประเทศ

ชนศักดิ์ อนันตเรือง (2547, หน้า 81 - 84) ได้ศึกษาการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เรื่องสมการและการแก้สมการ วิชาคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เรื่องสมการและการแก้สมการวิชาคณิตศาสตร์ หาค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้ และศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโนนค้อลุด จำนวน 42 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผลการศึกษาพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือมีประสิทธิภาพ 98.09/ 85.79 มีค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ มีค่าเท่ากับ .795 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือมีค่าเท่ากับ 4.58 อยู่ในเกณฑ์ระดับดีมาก

ศิริวรรณ กุลกรนิษฐม (2547, หน้า 81 - 85) ได้ศึกษาการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในกิจกรรมการสอนแบบมีส่วนร่วม เรื่องเพศศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในกิจกรรมการสอนแบบมีส่วนร่วม และศึกษาประสิทธิผลการเรียนรู้ของนักเรียนหลังเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในกิจกรรมการสอนแบบมีส่วนร่วม กลุ่มทดลองเป็นนักเรียนโรงเรียนท้าววังพิทยาคม กิ่งอำเภอพระทองคำ จังหวัดนครราชสีมา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 25 คนซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผลการศึกษาพบว่าแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในกิจกรรมการสอนแบบมีส่วนร่วมเรื่องเพศศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.81/ 83.40 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/ 80 ที่ตั้งไว้ ค่าดัชนีประสิทธิผลทางการเรียนรู้เท่ากับ .68 หมายความว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 68 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในกิจกรรมการสอนแบบมีส่วนร่วมมีค่าเท่ากับ 4.81 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์เหมาะสมมากที่สุด

สุรางค์ทิพย์ ศรีตะเนย์ (2547, หน้า 62 - 66) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาแผนการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/3 จำนวน 43 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย โรงเรียนอนุบาลร้อยเอ็ด ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 ผลการศึกษาพบว่าแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการอ่านวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ 79.15/ 78.83 และมีประสิทธิผลทางการเรียนด้านทักษะการอ่านโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ เท่ากับ .53

สกุณา เปลี่ยนกลาง (2541, หน้า 70) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านและความสนใจในการเรียนภาษาไทย ระหว่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการฝึกด้วยกิจกรรม การเขียนสรุปความ การทำแบบฝึกหัด และการเขียนแผนภาพ โครงเรื่อง พบว่านักเรียนที่ได้รับ การฝึกอ่านด้วยกิจกรรมการเขียนสรุปความ การทำแบบฝึกหัด และการเขียนแผนภาพ โครงเรื่อง มีความสนใจในการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

รัตนา คงคานาวรัตน์ (2542, หน้า 40) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์และความสนใจในการเขียนสะกดคำยากภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ชุดฝึกสะกดคำยาก ผลการทดลองปรากฏว่า นักเรียนมีความสนใจหลังได้รับการฝึกเขียนโดยใช้ชุดเขียนสะกดคำยากสูงกว่าก่อนได้รับการฝึก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมเกียรติ กินจาปา (2545, หน้า 86) ได้ศึกษาความเข้าใจในการอ่าน ความสามารถในการเขียน และความสนใจในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์คอกห์ (Mit) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านแบบบูรณาการแบบเมอร์คอกห์ (Mit) กับการอ่านตามคู่มือครู มีความสนใจในการเรียนภาษาไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากลักษณะของงานวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เด็กสนใจการเรียนนั้น สื่อการสอน วิธีการสอนแต่ละวิธี จะทำให้เด็กสนใจในการเรียนแตกต่างกันไป จึงเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนที่ต้องใช้กิจกรรมหรือวิธีสอน เพื่อให้เด็กเกิดความสนใจในการเรียนมากขึ้น

จิรนนท์ บุญเรือน (2544, หน้า 120 - 121) ได้ศึกษาผลการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนชิปปา (CIPPA MODEL) ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ทางภาษา ที่มีต่อใจผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนชิปปา (CIPPA MODEL) ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ทางภาษามีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยในด้านทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติมีผลสัมฤทธิ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านเจตคติ พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนชิปปา (CIPPA MODEL) ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ทางภาษามีคะแนนเจตคติที่มีต่อการเรียนภาษาไทยสูงกว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผาณิต เย็นแแบ (2544, หน้า 87) ได้ศึกษาผลการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนชิปปา (CIPPA MODEL) เพื่อพัฒนาจริยธรรม ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจริยธรรมและพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจริยศึกษาของกลุ่มทดลองที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนชิปปา (CIPPA MODEL) เพื่อพัฒนาจริยธรรม มีค่าสูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจริยธรรมของกลุ่มควบคุมที่จัดการเรียนการสอนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .5

สุทธิรัตน์ เลิศจตุรวิทย์ (2544, หน้า 86) ได้ศึกษาผลการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนชิปปา (CIPPA MODEL) เพื่อการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะการวิเคราะห์และเจตคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนชิปปา (CIPPA MODEL) เพื่อการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประวัติศาสตร์ ทักษะการวิเคราะห์และเจตคติต่อ

ความรักชาติ หลังการทดลองสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กึ่งกาญจน์ มั่งคั่ง (2545, หน้า 107) ได้พัฒนาชุดการสอนวิชาสังคมศึกษา โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาชุดการสอนวิชาสังคมศึกษา โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 98.49/100.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/ 80 ที่กำหนดไว้

ฉันทน รักแดง (2546, หน้า 76) ได้ศึกษาผลของการสอนซ่อมเสริม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องมาตราตัวสะกด และเพื่อศึกษาความสนใจในการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา ผลการวิจัย ปรากฏว่า ผลของการสอนซ่อมเสริมและความสนใจในการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. งานวิจัยต่างประเทศ

แอนเดอร์เบิร์ก (Anderberg, 1997) ได้ทำการศึกษาผลของวิธีการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนที่มีต่อคะแนนความเข้าใจในการอ่านที่นักเรียนในระดับกลาง และนักเรียนที่มีความสามารถน้อย กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 8 ชั้นเรียน ได้รับการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนหรือได้รับการฝึกอ่านเป็นเวลา 16 ช่วง (ในสภาพการควบคุม) ซึ่งครูประจำชั้นตามปกติเป็นครูสอน ในการวัดใช้รูปแบบกลุ่มควบคุมที่ใช้แบบทดสอบก่อนและหลังการทดลอง ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองและในกลุ่มควบคุม ไม่มีการพัฒนาความเข้าใจในการอ่านเพิ่มขึ้น นักเรียนที่พูดสองภาษากับนักเรียนที่พูดภาษาเดียว มีความเข้าใจในการอ่านหลังการเรียนไม่แตกต่างกัน และไม่มีปฏิสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างความสามารถทางภาษากับรูปแบบการสอน

อาห์เหม็ด (Ahmed, 2000) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาแบบแผนการสะกดคำตามหน่วยเสียงและตามอักขรวิธีในชั้นประถมศึกษาของสหรัฐอเมริกา โดยได้ออกแบบทดสอบการรู้จักการสะกดคำเบื้องต้นและนำไปทดสอบเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ถึง 5 จำนวน 390 คน แบบทดสอบนี้ประกอบด้วยคำที่ไม่มีความหมายพยางค์เดียวและสองพยางค์จำนวน 35 คำ และมุ่งเป้าไปที่แบบแผนการสะกดคำ 3 แบบแผน คือ การถอดรหัสหน่วยเสียงอย่างเดียวความรู้เรื่องกฎทางอักขรวิธีอย่างเดียว และการรวมการถอดรหัสหน่วยเสียงกับความรู้เรื่องกฎทางอักขรวิธีเข้าอยู่ในคำเดียวกัน

ผลการศึกษาพบว่า มีแนวโน้มทางการพัฒนาที่ชัดเจนอยู่ในแบบแผนการสะกด ทั้งสามแบบแผนในทั้ง 4 ระดับชั้นเรียนการปฏิบัติการสะกดคำในกลุ่มตัวอย่างอิสระสองกลุ่มและผลปรากฏว่ามีแนวโน้มของพฤติกรรมเหมือนกัน และมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กับ 4 ระหว่าง ชั้นปีที่ 2 กับ 5 ชั้นปีที่ 3 กับ 4 และระหว่างชั้นปีที่ 3 กับ 5 ภายในแต่ละชั้นมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในการปฏิบัติระหว่างแบบแผนการสะกดคำเดียวกับแบบแผนการสะกดคำตามอักขรวิธีอย่างเดียว และระหว่างแบบแผนการสะกดคำแบบถอดรหัสหน่วยเสียงเดียวกันกับแบบแผนการสะกดคำแบบถอดรหัสอย่างเดียวแบบแผนการสะกดคำตามอักขรวิธี จากแบบแผนการสะกดคำทั้ง 3 แบบแผนที่ประเมินแล้ว คำที่ต้องการความรู้เรื่องกฎของอักขรวิธีเป็นวิธีการยากที่สุด เนื่องจากการสะกดคำที่มีการเปลี่ยนแปลงทางหน่วยคำและทางหน่วยเสียงอยู่ด้วยทำให้นักเรียน 4 ระดับชั้นมีความผิดพลาดในการสะกดคำมากที่สุด

บัวชาร์ด (Bouchard, 2002) ได้ศึกษาความรู้เรื่องคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทั้งที่มีความสัมพันธ์ระหว่างการอ่านกับการสะกดคำแต่การปฏิบัติงานการอ่านและการสะกดคำของนักเรียนก็มักจะยังแสดงให้เห็นความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในความถูกต้องและความผิดพลาดของคำ การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาการสะกดคำตามความรู้เรื่องคำเชิงพัฒนาใน 4 ด้าน ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า การปฏิบัติงานการอ่านของนักเรียนดีกว่าการปฏิบัติงานการสะกดคำอย่างมีนัยสำคัญ และพบว่ามีผลรายงานอย่างมีนัยสำคัญต่อระดับความรู้เรื่องคำของนักเรียน การวิเคราะห์เชิงคุณภาพในความผิดพลาดด้านการอ่านและการเขียนของนักเรียนต่อไปพบว่าความผิดพลาดเกี่ยวข้องกับลักษณะทางอักขรวิธีที่เหมือนกันในทุกงานในที่สุด ได้ศึกษาการให้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการสะกดคำและความรู้เรื่องคำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้านครู ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า การให้คะแนนมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการปฏิบัติจริงของนักเรียนในผลสัมฤทธิ์ทางการสะกดคำและความรู้เรื่องคำ แต่ก็ยังไม่เพียงพอสำหรับการตัดสินใจในการสอน ข้อค้นพบเหล่านี้ชี้แนะให้เห็นการพิจารณาที่ตรงประเด็น 4 ประการ ที่จำเป็นต้องกล่าวถึงในการวิเคราะห์ใด ๆ ในความผิดในการอ่านและการสะกดคำ ดังนี้ ประการแรก กลุ่มตัวอย่างความผิดในการอ่านและการสะกดคำจำเป็นต้องมากพอที่จะเป็นตัวแทนของการพัฒนาความรู้เรื่องคำของนักเรียนได้ ประการที่สอง การวิเคราะห์ความผิดซึ่งได้แก่ความผิดจากงานแต่ละประเภท ยิ่งไปกว่านั้น การวิเคราะห์ความผิดพลาด พบว่า นักเรียนใช้การประสมประสานกลยุทธ์ต่าง ๆ เข้าด้วยกันไม่เฉพาะคำบอกไปทางอักขรวิธีให้ทั้งอ่านและสะกดคำเท่านั้น

อัลรูไมห์ (Alrumaih, 2004) ได้ศึกษาการประยุกต์ใช้มัลติมีเดียสำหรับการสอนออกเสียงภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นภาษาต่างประเทศในซาอุดีอาระเบีย: กรณีศึกษาเจดคติ ความเชื่อ

และการสอนของครู การศึกษานี้สำรวจเจตคติและการรับรู้จากการใช้เทคโนโลยีในการสอนออกเสียงภาษาอังกฤษ การเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์และวิธีสอนของครูหลังจากใช้เทคโนโลยี โปรแกรมที่ใช้ในงานวิจัยนี้ พัฒนาโดย บริษัท English Computerized learning สำรวจข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์ การสังเกตและบันทึกภาคสนาม เพื่อหาคำตอบ ดังนี้ 1) การรับรู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีในการสอนภาษา 2) ผลของความเชื่อและความคิดรวบยอดที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีภายใต้คุณภาพการสอนและแรงจูงใจในการสอน โดยใช้เทคโนโลยีของครู 3) การเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์และวิธีสอนมีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีและข้อเท็จจริงที่ขัดขวางประสิทธิภาพการใช้เทคโนโลยี และ 4) ความเชื่อเกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่มีส่วนเกี่ยวข้องว่าทำให้ครูเปลี่ยนแปลงการสอนจากแบบดั้งเดิมสู่การสอนโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน ข้อค้นพบจากงานวิจัยบ่งชี้ว่า เจตคติทางบวกมีส่วนเกี่ยวข้องกับขีดความสามารถของเทคโนโลยีที่ใช้ในการสอนออกเสียงภาษาอังกฤษของครู ส่วนที่จำเป็นและเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันสามารถเปลี่ยนวิธีสอนและกฎเกณฑ์ของครู และแสดงออกให้เห็นว่าการใช้เทคโนโลยีนั้นไม่เพียงพอ และมีความจำเป็นต้องปรับปรุง อย่างเช่น การบูรณาการการใช้เทคโนโลยีให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นในชาอคือาระเบีย

เชน (Chen, 2004) ได้ศึกษาผลของการใช้วิธีสอนแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียน ซึ่งใช้เป็นภาษาต่างประเทศในวิทยาลัยของไต้หวัน (จีน) วัดดูประสพธ์ของการศึกษาวิธีสอนแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ ศึกษาประสิทธิภาพของวิธีการสอนแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือในการสอนภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นภาษาต่างประเทศในกลุ่มของวิทยาลัยในไต้หวัน ใช้การวิจัยแบบกึ่งทดลอง 3 เดือน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาใหม่ทั้งผู้หญิงและผู้ชายปนกัน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง ซึ่งใช้วิธีสอนการเรียนรู้แบบร่วมมือ 2 วิธีด้วยกัน ได้แก่ แบบจิ๊กซอว์ และแบบ เอส ที เอ ดี และกลุ่มควบคุมซึ่งใช้วิธีสอนแบบดั้งเดิม ผลการศึกษา พบว่า ผลหลังเรียน มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ คะแนนแรงจูงใจ ในกลุ่มทดลองทำได้มากกว่ากลุ่มควบคุม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

จากการศึกษางานวิจัยที่กล่าวมาทั้งในประเทศและต่างประเทศ การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ถือว่ามีความสำคัญอย่างมากในการพัฒนาความเข้าใจและทักษะที่จำเป็นในการอยู่ร่วมกัน ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกักระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจในการเรียนอยู่แล้ว ดังนั้นวิธีสอนที่จะช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาความรู้ความสามารถ และได้ใช้ประโยชน์จากกิจกรรมการเรียนรู้จริงแล้ว ย่อมส่งผลลัพธ์ที่ดีโดยรวมด้วย